

BORSA İSTANBUL'DA İŞLEM GÖREN TİCARİ BANKALAR İLE HALKA
AÇIK OLMAYAN TİCARİ BANKALARIN FİNANSAL
PERFORMANSLARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

ÇAĞLAR ÖZDEMİR

Yüksek Lisans

İŞLETME ANA BİLİM DALI
TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
ANKARA

Ağustos 2014

Bu tezin, yüksek lisans derecesi için gereken tüm koşulları yerine getirdiğini onaylarım.

Prof. Dr. Serdar SAYAN
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Bu tezi okuduğumu ve kapsam ve içerik olarak Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı'nda bir yüksek lisans tezi olabilecek yeterlikte olduğuna kanaat getirdiğimi onaylıyorum.

Prof. Dr. Ali ALP
Tez Danışmanı

Prof. Dr. Ramazan AKTAŞ
Tez Jüri Üyesi

Prof. Dr. Mete DOĞANAY
Tez Jüri Üyesi

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Çağlar ÖZDEMİR

ÖZET

BORSA İSTANBUL'DA İŞLEM GÖREN TİCARİ BANKALAR İLE HALKA AÇIK OLMAYAN TİCARİ BANKALARIN FİNANSAL PERFORMANSLARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Özdemir, Çağlar

Yüksek Lisans, İşletme Bölümü

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ali ALP

Ağustos, 2014

Bu tez, Türkiye’de faaliyet gösteren mevduat bankaları üzerinde yapılmış bir çalışma olup, payları Borsa İstanbul’da işlem görmekte olan ticari bankalar ile halka açık olmayan ticari bankaların finansal performanslarını kıyaslamaya yönelik bir araştırmadır. Türkiye’de faaliyet gösteren mevduat bankalarının finansal tablolarından elde edilen finansal oranlardan hareketle 2009-2013 yılları arasındaki beş yıllık dönem için bankaların finansal performansları bu yıllar bazında ayrı ayrı incelenmiştir.

Araştırmanın ilk aşamasında finansal piyasalar ve ticari bankaların bu piyasalar içerisindeki yeri incelenmiştir. Sonraki aşamada mevduat bankacılığı ve Türkiye’deki önemi ele alınmıştır. Literatürde bankaların finansal performansları üzerine yapılan çalışmalar incelenmiş ve finansal performans değerlendirmede kullanılan finansal oranlar araştırılmıştır. Söz konusu bu finansal oranların, bankaların finansal performansının bütününe etkisi incelenmiş ve Türkiye’de 5 yıldan daha fazla süredir faaliyet göstermekte olan ticari bankaların performansları TOPSIS metodu ile elde edilen skorlara göre sıralanmıştır. Oluşturulan bu tablolardaki veriler çeşitli testlere tabi tutularak, halka açık olmanın ticari bankaların finansal performansları üzerinde anlamlı bir etkisi olup olmadığı incelenmiştir.

Yapılan analizler sonucunda 2013, 2011 ve 2010 yıllarında halka açık ticari bankaların daha yüksek finansal performans sergilediği sonucuna ulaşılmışken, 2009 ve 2012 yılları için istatistiki anlamda yeterli olan bir sonuca ulaşılamamıştır.

Anahtar Kelimeler: ticari banka, finansal performans, halka arz, Borsa İstanbul

ABSTRACT

A COMPERATIVE ANALYSIS OF THE FINANCIAL PERFORMANCE BETWEEN PUBLICLY TRADED COMMERCIAL BANKS IN BORSA İSTANBUL AND NON-PUBLIC TURKISH COMMERCIAL BANKS

ÖZDEMİR, Çağlar

Master in Business Administraton

Supervisor: Prof. Dr. Ali ALP

August, 2014

This thesis aims at comparing the financial performance of publicly traded and the non-public Turkish commercial banks by using TOPSIS methodology. Financial ratios of the Turkish commercial banks were used and overall financial performances were evaluated by using these financial ratios. The results were discussed seperately for each year .

First, financial markets and the importance of the commercial banks in this market was investigated. For this purpose, the total share of Turkish commercial banks in Turkish banking sector was analysed. Previous studies on the financial performance of banks have been examined and commonly used financial performance indicators were selected. The financial ratios of the commercial banks opearating for more than 5 years in Turkey were used as the inputs of TOPSIS method. Based on the TOPSIS scores, Turkish commercial banks were evaluated for each analysis period. Also, it is investigated whether to be publicly traded or not have any impact on financial performance of the commercial banks by conducting some nonparametric methods.

In conclusion, it is found that publicly traded commercial banks are more efficient than the non-public commercial banks for the years of 2013, 2011 and 2010. But, this efficiency difference between these two groups is not statistically significant for the years of 2012 and 2009.

Keywords: commercial bank, financial performance, publicly traded, Borsa İstanbul

TEŞEKKÜR

Akademik alıőmalarımnda ihtiya duyduğum her an yanımda olan, sonsuz gvenleri ve baőaracaėıma dair inanları ile beni motive eden ve en nemlisi, her fırsatta paylaőtıkları engin tecrbeleriyle yoluma ıőtık tutan değerli hocalarım Prof. Dr. Ali Alp ve Prof. Dr. Ramazan Aktaş baőtta olmak üzere, manevi desteğini üzerimden asla eksik etmeyen annem, babam, kardeőtım ile oda arkadaőtım Ozan Karőtloėlu ve can dostum Orçun Demir'e sonsuz teőtakkrlerimle.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	vi
KISALTMA LİSTESİ	x
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Motivasyonu	3
İKİNCİ BÖLÜM	5
TÜRKİYE’DE FİNANSAL PİYASALAR ve MEVDUAT BANKACILIĞI	5
2.1 Finansal Piyasalar	5
2.2 Türkiye’de Para ve Sermaye Piyasaları	6
2.3 Türkiye’de Mevduat Bankalarının Yapısı	8
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	10
LİTERATÜR	10
3.1 Finansal Performans Değerlendirmesi Üzerine Yapılan Çalışmalar	11
Bu bölümde, Türk bankaları üzerine yapılan çalışmalar ile yabancı ülkelerde faaliyet gösteren bankalar üzerinde yapılan çalışmalar ayrı ayrı ele alınacaktır. 11	
3.1.1. Yabancı Ülkelerde Faaliyet Gösteren Bankalar Üzerinde Yapılan Çalışmalar	11
3.1.2 Türkiye’deki Bankalar Üzerine Yapılan Çalışmalar	15
3.2 Şeffaflığın Firmalar Üzerine Etkileri Konusundaki Çalışmalar	19
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	21
METODOLOJİ	21
4.1 Parametrik ve Parametrik Olmayan Testler	21

4.2	Araştırmada Kullanılacak Finansal Oranlar	22
4.2.1	Aktif Karlılığı (Return on Assets).....	23
4.2.2	Özkaynak Karlılığı (Return on Equity).....	23
4.2.3	Net Faiz Marjı (Net Interest Margin).....	24
4.3	TOPSIS (Technique for Order of Preference by Similarity to Ideal Solution) 24	
4.4	Faktör Analizi.....	28
4.5	Mann-Whitney Testi.....	28
4.6	Spearman Korelasyon Testi.....	29
4.7	Araştırmada Kullanılacak Veriler.....	29
	BEŞİNCİ BÖLÜM.....	30
	ANALİZ	30
5.1	Finansal oranların eşit ölçüde ağırlıklandırılması ile ortaya çıkan sonuçlar	31
5.1.1	2013 Yılı için Finansal Oranların EŞit Ölçüde Ağırlıklandırılmasıyla Oluşan Performans Sıralaması.....	31
5.1.2	2012 Yılı için Finansal Oranların EŞit Ölçüde Ağırlıklandırılmasıyla Oluşan Performans Sıralaması.....	33
5.1.3	2011 Yılı için Finansal Oranların EŞit Ölçüde Ağırlıklandırılmasıyla Oluşan Performans Sıralaması.....	35
5.1.4	2010 Yılı için Finansal Oranların EŞit Ölçüde Ağırlıklandırılmasıyla Oluşan Performans Sıralaması.....	37
5.1.5	2009 Yılı için Finansal Oranların EŞit Ölçüde Ağırlıklandırılmasıyla Oluşan Performans Sıralaması.....	39
5.2.	Faktör Analizi Sonuçlarına Göre Ağırlıklandırılmış Finansal Performans Sıralaması	41
5.2.1	2013 Yılı için Finansal Oranların Faktör Analizi Sonuçlarına Göre Ağırlıklandırılmasıyla Oluşan Performans Sıralaması	42
5.2.2	2012 Yılı için Finansal Oranların Faktör Analizi Sonuçlarına Göre Ağırlıklandırılmasıyla Oluşan Performans Sıralaması	45

5.2.3	2011 Yılı için Finansal Oranların Faktör Analizi Sonuçlarına Göre Ağırlıklandırılmasıyla Oluşan Performans Sıralaması	50
5.2.4	2010 Yılı için Finansal Oranların Faktör Analizi Sonuçlarına Göre Ağırlıklandırılmasıyla Oluşan Performans Sıralaması	53
5.2.5	2009 Yılı için Finansal Oranların Faktör Analizi Sonuçlarına Göre Ağırlıklandırılmasıyla Oluşan Performans Sıralaması	57
ALTINCI BÖLÜM		62
SONUÇ		62
KAYNAKÇA.....		64

KISALTMA LİSTESİ

BDDK: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu

BİST: Borsa İstanbul

OECD: Organization for Economic Cooperation and Development

SPK: Sermaye Piyasası Kurulu

TBB: Türkiye Bankalar Birliği

TCMB: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

TSPAKB: Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1 Türkiye’de Faaliyet Gösteren Ticari Bankalar, Kuruluş Tarihleri ve Aktif Büyüklükleri.....	9
Tablo 2 Türk Mevduat Bankalarının 2013 Yılı İçin Finansal Performans Sıralaması	32
Tablo 3 Türk Mevduat Bankalarının 2012 Yılı İçin Finansal Performans Sıralaması	34
Tablo 4 Türk Mevduat Bankalarının 2011 Yılı İçin Finansal Performans Sıralaması	36
Tablo 5 Türk Mevduat Bankalarının 2010 Yılı İçin Finansal Performans Sıralaması	38
Tablo 6 Türk Mevduat Bankalarının 2009 Yılı İçin Finansal Performans Sıralaması	40
Tablo 7 2013 yılı için finansal performans göstergesi finansal oranların faktör analizi sonuçlarına göre ağırlıklandırılmış TOPSIS skorları ile eşit ağırlıklandırılmasıyla elde edilmiş TOPSIS skorlarının sıralamaları.....	43
Tablo 8 2012 yılı için finansal performans göstergesi finansal oranların faktör analizi sonuçlarına göre ağırlıklandırılmış TOPSIS skorları ile eşit ağırlıklandırılmasıyla elde edilmiş TOPSIS skorlarının sıralamaları.....	47
Tablo 9 2011 yılı için finansal performans göstergesi finansal oranların faktör analizi sonuçlarına göre ağırlıklandırılmış TOPSIS skorları ile eşit ağırlıklandırılmasıyla elde edilmiş TOPSIS skorlarının sıralamaları.....	51
Tablo 10 2010 yılı için finansal performans göstergesi finansal oranların faktör analizi sonuçlarına göre ağırlıklandırılmış TOPSIS skorları ile eşit ağırlıklandırılmasıyla elde edilmiş TOPSIS skorlarının sıralamaları	55
Tablo 11 2009 yılı için finansal performans göstergesi finansal oranların faktör analizi sonuçlarına göre ağırlıklandırılmış TOPSIS skorları ile eşit ağırlıklandırılmasıyla elde edilmiş TOPSIS skorlarının sıralamaları	59

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 2013 yılı için performans göstergesi finansal oranların toplam finansal performansa etkisini tespit etmek için gerçekleştirilmiş faktör analizi sonuçları	42
Şekil 2 2013 yılı için eşit ağırlıklandırılmış finansal oranlar ile faktör analizi sonuçlarına göre ağırlıklandırılmış finansal oranların TOPSIS skorlarına etkisinin benzerliği.....	44
Şekil 3 2013 yılı için halka açık ticari bankalar ile halka açık olmayan ticari bankaların finansal performans karşılaştırması için gerçekleştirilmiş Mann-Whitney testi sonuçları	45
Şekil 4 2012 yılı için performans göstergesi finansal oranların toplam finansal performansa etkisini tespit etmek için gerçekleştirilmiş faktör analizi sonuçları	46
Şekil 5 2012 yılı için eşit ağırlıklandırılmış finansal oranlar ile faktör analizi sonuçlarına göre ağırlıklandırılmış finansal oranların TOPSIS skorlarına etkisinin benzerliği.....	48
Şekil 6 2012 yılı için halka açık ticari bankalar ile halka açık olmayan ticari bankaların finansal performans karşılaştırması için gerçekleştirilmiş Mann-Whitney testi sonuçları	49
Şekil 7 2011 yılı için performans göstergesi finansal oranların toplam finansal performansa etkisini tespit etmek için gerçekleştirilmiş faktör analizi sonuçları	50
Şekil 8 2011 yılı için eşit ağırlıklandırılmış finansal oranlar ile faktör analizi sonuçlarına göre ağırlıklandırılmış finansal oranların TOPSIS skorlarına etkisinin benzerliği.....	52
Şekil 9 2011 yılı için halka açık ticari bankalar ile halka açık olmayan ticari bankaların finansal performans karşılaştırması için gerçekleştirilmiş Mann-Whitney testi sonuçları	53
Şekil 10 2010 yılı için performans göstergesi finansal oranların toplam finansal performansa etkisini tespit etmek için gerçekleştirilmiş faktör analizi sonuçları	54
Şekil 11 2010 yılı için eşit ağırlıklandırılmış finansal oranlar ile faktör analizi sonuçlarına göre ağırlıklandırılmış finansal oranların TOPSIS skorlarına etkisinin benzerliği.....	56
Şekil 12 2010 yılı için halka açık ticari bankalar ile halka açık olmayan ticari bankaların finansal performans karşılaştırması için gerçekleştirilmiş Mann-Whitney testi sonuçları	57

Şekil 13 2009 yılı için performans göstergesi finansal oranların toplam finansal performansa etkisini tespit etmek için gerçekleştirilmiş faktör analizi sonuçları.....	58
Şekil 14 2009 yılı için eşit ağırlıklandırılmış finansal oranlar ile faktör analizi sonuçlarına göre ağırlıklandırılmış finansal oranların TOPSIS skorlarına etkisinin benzerliği.....	60
Şekil 15 2009 yılı için halka açık ticari bankalar ile halka açık olmayan ticari bankaların finansal performans karşılaştırması için gerçekleştirilmiş Mann-Whitney testi sonuçları	61

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Ekonomilerde bazı kesimler, kullanabileceklerinden daha fazla miktarda fon bulundururken bazı kesimler ise, çeşitli yatırım ya da tüketim harcamaları için dışarıdan fon ihtiyacı duymaktadırlar. Fon arz edenlerin fon talep edenlerle karşılaştığı; çeşitli aracılar, enstrümanlar ve düzenleyici aktörlerin bulunduğu piyasaya finansal piyasalar adı verilmektedir.

Finansal piyasalarda borç verenler, sahip oldukları atıl fonların kullanımını belirli bir süreliğine devrederken, bu durumdan kazanç elde etmeye çalışırlar. Borç kullananlar ise, çeşitli harcamaları için gerekli fonu bugünden sağlama karşılığında fon sağlayana belirli bir miktar bedel ödeyecektir.

Finansal piyasalarda faaliyet gösteren çok çeşitli finansal kurumlar bulunmakla birlikte, bunların içerisinde en önemlisi bankalardır. Bankalar, fon fazlası bulunan kesimin atıl fonlarını toplayarak fon talep edenlere ulaştıran aracı kuruluşlardır. Bankaların bu işlevi dolayısıyla finansal piyasalar daha sağlıklı işleyebilecek ve atıl fonlar gerekli kanallarla çeşitli yatırım ve tüketim harcamalarının finansmanına aktarılabilir.

Bankalar da birer şirket olmakla birlikte reel sektörde faaliyet gösteren şirketlerden farklı olarak ekonominin bütününe etki ederler. Dolayısıyla bankaların mali performansları, reel sektörü de canlandıracak; ya da yaşayacakları herhangi bir finansal problem sistemin bütününe etki edecektir. Diğer bir ifadeyle bankalar aynı zamanda sistemik risk taşıyan kurumlardır. Buna bağlı olarak finansal piyasalarda faaliyet gösteren bu kurumların herhangi bir ekonomik zorlukla karşılaşması durumunda yalnızca finansal kurumlar değil, reel sektör ve hane halkı da olumsuz etkilenecektir (TCMB, 2012).

Bankacılık sisteminin finansal piyasalarda bu denli önemli bir konumda olması dolayısıyla literatürde de bankacılık sistemi ve bankalar üzerinde çok sayıda araştırma yer almaktadır. Bankaların etkinliği, karlılığı ve finansal performansı üzerine yapılan araştırmalar, söz konusu çalışmaların önemli bir bölümünü oluşturmaktadır.

Bankalar; faaliyet alanlarına göre ticari bankalar, katılım bankaları, yatırım bankaları, kalkınma bankaları gibi alt başlıklara ayrılmakla birlikte ülkemizde ticari bankalar, sektörün bütünü içerisindeki en büyük paya sahiptir.

1.1 Araştırmanın Motivasyonu

Finansal piyasalarda faaliyet gösteren en önemli kurum bankalardır. Sermaye piyasalarının yeterince gelişmemiş olduğu ülkelerin bankacılık sistemi içerisinde en büyük pay ise ticari bankalara aittir. Bu nedenle gelişmekte olan ülkelerde yapılan çalışmalar başta olmak üzere ticari bankacılık üzerine yapılan çeşitli çalışmalar literatürde önemli bir yer tutmaktadır. Söz konusu çalışmalarda bankaların etkinliği, karlılığı ve finansal performansı çeşitli açılardan ele alınmış; içsel ve dışsal çok sayıda faktörün bu kriterler üzerindeki etkileri incelenmiştir.

Öte yandan, şirket şeffaflığının ve hesap verebilirliğinin; şirketlerin etkinliği, finansal performansı ya da hisse senedi performansı üzerine etkilerini inceleyen çalışmalar da literatürde yer almaktadır. Halka arz olmak, şirketlere finansman sağlama, likidite sağlama, kurumsallaşma, globalleşme, kredibilite, yurt içi ve yurt dışı tanıtım gibi avantajlar sunmakla birlikte, özel durumların kamuya açıklanması, mali tablo ile yıllık rapor hazırlama ve kamuoyuna bildirim, bağımsız denetime tabi olmak, kurumsal yönetim ilkelerine uygunluk gibi sorumlulukları da beraberinde getirmektedir (BIST, 2014). Tüm bu yükümlülükler, halka açık şirketlerin daha şeffaf ve hesap verebilir olmalarını sağlamaktadır.

Bu çalışmanın motivasyonu, literatürde sıklıkla rastlanan bankacılık sisteminin ve bankaların finansal performansını değerlendirmenin bir adım ötesine geçmek ve bu konuyu halka arz olmanın şirketlere yüklediği sorumluluklar ile birleştirerek halka açık olmanın ticari bankaların finansal performansı üzerinde anlamlı bir etkisi olup olmadığını inceleyen özgün bir çalışma ortaya koymaktır.

Bu amaçla, Türkiye’de faaliyet gösteren ticari bankalar ele alınacak ve Borsa İstanbul’da işlem gören ticari bankalar ile halka açık olmayan ticari bankaların finansal performansları değerlendirilerek bu iki grup ticari banka arasında bu anlamda bir fark bulunup bulunmadığı araştırılacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE FİNANSAL PİYASALAR ve MEVDUAT BANKACILIĞI

2.1 Finansal Piyasalar

Finansal piyasalar, vadesine göre para piyasaları ve sermaye piyasaları olarak ikiye ayrılmaktadır. Para piyasalarında, bir yıldan daha kısa vadeli işlemler gerçekleştirilirken; sermaye piyasalarında bir yıldan daha uzun vadeli fon arz ve talebi karşılaşmaktadır. Para piyasalarının başlıca araçları mevduat, repo ve hazine bonosu olarak öne çıkarken sermaye piyasalarında işlem gören en önemli finansal araçlar hisse senedi ve tahvillerdir.

2.2 Türkiye’de Para ve Sermaye Piyasaları

Sermaye piyasalarının gelişmiş olduğu ülkelerde hane halkı ve şirketlerin tasarruf miktarları yüksek olmakla birlikte bu tasarruflar hisse senedi, tahvil piyasaları ile yatırım ve emeklilik fonları aracılığıyla finansal sisteme kazandırılmaktadır. Bu durum ise uzun vadeli, büyük ölçekli ve yüksek getirili yatırımların önünü açmaktadır (Levine ve diğerleri, 1996). Para piyasalarının etkin olduğu ülkelerde ise tasarruflar sınırlı, tasarruf mevduatın vadesi kısa olmakla birlikte hisse senedi ve tahvil piyasalarının da tam anlamıyla gelişmediği görülmektedir.

Dolayısıyla, gelişmiş ülkelerde sermaye piyasaları finansal piyasalar içerisinde önemli bir yere sahipken; gelişmekte olan ülkelerde para piyasaları daha etkin durumdadır. Nitekim, son 20 yıldaki veriler göz önüne alındığında gelişmiş ülkelerde sermaye piyasalarının etkinliğinin ve finansal piyasalar içerisindeki payının sürekli olarak arttığı gözlemlenmektedir (Güneş, 2013).

Tasarruf miktarlarının önemli bir göstergesi olan emeklilik fonları ile ilgili OECD’nin 2012 yılı için yayınlamış olduğu emeklilik fonları piyasası raporunda yer aldığı üzere, OECD ülkelerinin emeklilik fonlarının GSYH’ye oranının ortalaması %77 düzeyinde bulunmaktadır. Gelişmiş ülkeler statüsünde yer alan ülkelere Hollandada için bu oran %160.2, İzlanda için %141, İsviçre içinse %113.6 olarak öne çıkmaktayken; Türkiye’de yalnızca %3.8 seviyesindedir. Aynı şekilde, Amerika Birleşik Devletleri’nin emeklilik fonları toplamı 11.6 trilyon dolar ile bu listede birinci sıradayken, listede yer alan ilk 7 ülke, OECD ülkeleri toplamının %91.8’i olan 19.9 trilyon dolarlık dilimi oluşturmaktadır. Türkiye’nin de içerisinde

bulunduğu 27 diğer ülke ise OECD toplamının yalnızca %8.2'lik kısmını elinde bulundurmaktadır (OECD, 2013).

Dünya borsalarındaki işlem hacmine bakıldığında da benzer bir tablo görülmektedir. TSPAKB verilerine göre, 2012 yılı için dünya borsaları içerisinde en yüksek işlem hacmi 18.027 milyar dolarla New York Borsası'nda gerçekleşirken, bir diğer Amerikan Borsası olan Nasdaq 12.724 milyar dolarla ikinci sırada; Tokyo Borsası ise 3.972 milyar dolarla nc sırada yer almaktadır. Eski adıyla İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nın toplam işlem hacmi ise 424 milyar dolarla listenin yirminci sırasındadır (TSPAKB, 2013).

Diğer bir sermaye piyasası aracı olan tahvil piyasasını da bünyesinde barındıran sabit getirili menkul değerler piyasasına bakıldığında 2011 yılında ABD'de 26.176 milyar dolarlık işlem hacmi oluşurken Japonya'da 15.139 milyar dolar, Fransa'da ise 3.384 milyar dolarlık işlem gerçekleştiği görülmektedir. Türkiye ise 206 milyar dolar ile bu listede yirmi sekizinci sırada yer almaktadır (TSPAKB, 2013).

Türkiye'de tasarruf mevduatın vadesi de oldukça düşük seviyelerdedir. Türkiye Bankalar Birliği'nin 2013 yılında yapmış olduğu araştırmada Türkiye'de Türk Lirası cinsinden mevduatın ortalama vadesinin 2.7 ay, toplam mevduatın ortalama vadesinin ise 2.9 ay olduğu tespit edilmiştir (TBB, 2014)

Yukarıdaki verilerden de görüldüğü üzere, ülkemizde tasarrufların yüksek olmayışı, mevduatın vadesinin kısa oluşu ve borsaların henüz yeterli derinliğe ulaşmaması gibi nedenlerle sermaye piyasaları yeterince gelişmemiştir. Sermaye piyasalarının

istenilen düzeyde gelişmemiş olmasının doğal bir sonucu olarak; para piyasaları, ülkemiz finansal piyasalarının en önemli parçasını oluşturmaktadır. Bu nedenle mevduat bankaları, ülkemiz bankacılık sistemi içerisindeki en büyük paya sahiptir.

2.3 Türkiye’de Mevduat Bankalarının Yapısı

Ülkemizde faaliyet gösteren bankaların yapısına bakıldığında da mevduat bankalarının gerek sayıca, gerekse aktif büyüklük olarak Türk bankacılık sektörünü önemli ölçüde domine ettiği görülmektedir. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu’nun 2013 yılı sektör raporunda yer alan verilere göre, ülkemizde bankacılık sektörünün toplam aktiflerinin %27.9’unu kamu mevduat bankaları, %48.6’sını özel mevduat bankaları, %13.9’unu yabancı mevduat bankaları, %5.5’ini katılım bankaları, %4’ünü kalkınma ve yatırım bankaları, %0,1’ini ise Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu bünyesindeki bankalar oluşturmaktadır. Bir diğer ifadeyle mevduat bankaları, Türk bankacılık sektörünün aktif büyüklüğünün %90.4’ünü oluşturmaktadır (BDDK).

Aynı şekilde, BDDK’nın internet sayfasında yer alan bilgilere göre 2013 yılı sonu itibariyle Türkiye’de aktif olarak hizmet vermekte olan toplamda 50 banka bulunmaktadır. Bunların içerisinde, mevduat toplama yetkisine sahip yabancı banka şubeleri çıkarıldığında söz konusu bankaların 25 tanesinin mevduat bankası olarak hizmet vermekte olduğu görülmektedir (BDDK). Aşağıdaki tabloda, Türkiye’de faaliyet gösteren mevduat bankaları, görülmektedir.

Tablo 1 Türkiye’de Faaliyet Gösteren Ticari Bankalar, Kuruluş Tarihleri ve Aktif Büyüklükleri

	Ticari Bankanın Adı	Kuruluş Yılı	2013 Yılı Sonu İtibariyle Aktif Büyüklük (Milyon TL)
1	Türkiye İş Bankası A.Ş.	1924	210.500
2	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	1863	207.530
3	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	1946	196.896
4	Akbank T.A.Ş.	1948	183.737
5	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	1944	148.881
6	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	1938	139.944
7	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	1954	135.496
8	Finans Bank A.Ş.	1987	66.010
9	Denizbank A.Ş.	1997	59.427
10	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	1927	53.409
11	HSBC Bank A.Ş.	1990	36.229
12	ING Bank A.Ş.	1984	33.395
13	Şekerbank T.A.Ş.	1953	18.725
14	Odea Bank A.Ş.	2012	16.110
15	Alternatifbank A.Ş.	1992	10.380
16	Anadolubank A.Ş.	1996	7.483
17	Burgan Bank A.Ş.	1992	6.812
18	Fibabanka A.Ş.	1984	6.664
19	Citibank A.Ş.	1980	6.469
20	Turkland Bank A.Ş.	1991	4.111
21	Tekstil Bankası A.Ş.	1986	3.849
22	Arap Türk Bankası A.Ş.	1977	3.352
23	Deutsche Bank A.Ş.	1988	2.360
24	Turkish Bank A.Ş.	1982	1.125
25	Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ Turkey A.Ş.	2013	692

Bank of Tokyo – Mitsubish UFJ Turkey A.Ş ve Odeabank A.Ş’ye ait geriye dönük 5 yıllık veri bulunmadığından dolayı söz konusu bu iki banka yapılacak analizlere dahil edilmeyecektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

LİTERATÜR

Literatürde bankacılık sektörünün performansı üzerinde yapılan çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalar, bankacılık sistemini farklı açılardan ele alarak, çeşitli kriterlerin finansal performans üzerine etkisini araştırmaktadır. Bu anlamda mevduat bankaları ile katılım bankaları; yerli sermayeli bankalar ile yabancı sermayeli bankalar, özel bankalar ile kamu bankaları gibi çeşitli gruplar arasındaki finansal performans farklılıklarını analiz etmeye çalışan çok sayıda araştırma bulunmaktadır.

Bütün bu analizlerin tamamını ele alabilmek adına çalışmanın bu bölümünde konu ile ilgili yapılmış çalışmalar üç ayrı bölümde incelenecektir. Birinci kısımda yabancı ülkelerde faaliyet gösteren bankalar özelinde yapılmış finansal performans analizleri; ikinci bölümde ise Türkiye'deki bankalar üzerinde yapılmış finansal performans çalışmaları ele alınacaktır.

Bu çalışmanın amacı, bankacılık sektörünün finansal performansını halka arz olmanın şirketler üzerindeki etkileriyle birleştirmek suretiyle özgün bir çalışma ortaya çıkarmak olduğu için, literatür taramasının üçüncü bölümünde şeffaflığın şirketler üzerindeki etkileri konusunda yapılmış çalışmalar ele alınacaktır.

3.1 Finansal Performans Değerlendirmesi Üzerine Yapılan Çalışmalar

Bu bölümde, Türk bankaları üzerine yapılan çalışmalar ile yabancı ülkelerde faaliyet gösteren bankalar üzerinde yapılan çalışmalar ayrı ayrı ele alınacaktır.

3.1.1. Yabancı Ülkelerde Faaliyet Gösteren Bankalar Üzerinde Yapılan Çalışmalar

Halkos ve Salamouris (2004), Yunan bankacılık sektörünün finansal performansını incelemek için yaptıkları çalışmada Yunanistan'da faaliyet gösteren on beş ticari bankayı ele almış ve bu bankaların 1997-1999 yılları arasındaki finansal oranlarından oluşan veri setinden faydalanmışlardır. İstatistiksel araştırma metodu olarak veri zarflama analizi kullanan araştırmacılar, performans göstergesi finansal oranlar olarak özkaynak karlılığı, aktif karlılığı, çalışan başına düşen kar/zarar oranı, verimlilik ve net faiz marjından faydalanmışlardır. Araştırmanın sonunda varlık büyüklüğünün bankanın verimliliğini artırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmanın

bir diğer bulgusu ise Yunan bankalarının performansının incelenen üç yıllık süreç içerisinde 1999 yılı için artmış olduğudur. Ancak araştırmacılar bu durumun faaliyet giderlerinin azalmasından değil, gelirin artmasından kaynaklı olduğuna sonucuna ulaşmışlardır.

Bonin ve diğerleri (2005), yaptıkları çalışmada, yabancı ortaklığın banka performansı üzerindeki etkisini incelemişlerdir. 4'ü Kuzey Avrupa, 4'ü Güney Avrupa, 3'ü ise Baltık ülkesi olan 11 ülkede yer alan toplam 225 bankanın 1996-2000 yılları arasındaki verilerinden yola çıkarak yaptıkları çalışmada stokastik sınır analizi yöntemini kullanmışlardır. Finansal performans göstergesi olarak varlık getirisi, özkaynak getirisi, net faiz marjı, toplam kredi/toplam varlık oranı, toplam mevduat/toplam varlık oranı, özkaynak/varlık oranı olmak üzere toplam 6 finansal orandan faydalanmışlardır. Sonuç olarak yabancı bankaların, özellikle de yabancı stratejik ortaklı bankaların daha düşük maliyetli olduklarına ve bankanın özel oluşunun banka verimliliğini sağlamak için yeterli olmadığına sonucuna ulaşmışlardır.

Pasiouras ve Kosmidou, (2007) Avrupa Birliği bünyesindeki ülkelerde yer alan mevduat bankalarının karlılığına etki eden faktörleri analiz etmişlerdir. 15 Avrupa Birliği ülkesinde faaliyet gösteren yerli ve yabancı bankaların finansal performansını incelemişlerdir. 1995-2001 yılları arası için gerçekleştirdikleri çalışmada yerli ve yabancı banka ayrımı olmaksızın bankanın kendi karakteristik yapılarının yanında finansal piyasa yapısının ve makroekonomik koşulların karlılık üzerine etkileri olduğuna sonucuna ulaşmışlardır. Bankaların iç performans belirleyicileri olarak toplam varlıklar, gider/gelir oranı ile toplam varlık/toplam özkaynak oranlarını kullanan araştırmacılar, çalışmanın bir diğer bulgusu olarak bankaların yerli veya

yabancı olmasından bağımsız olarak banka büyüklüğü ile finansal performansı arasında negatif bir korelasyon bulunduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Beckmann (2008), Yapısal ve dönemsel değişkenlerin bankaların karlılıkları üzerindeki etkilerini panel veri yöntemiyle tespit etmeye çalışmıştır. Batı Avrupa’da yer alan 16 banka için 1979-2003 yılları arasındaki verileri kullanan Beckmann; bankaların gelir kaynaklarının çeşitlenmesinin riski paylaştırdığı, dolayısıyla da banka karlılığı üzerinde pozitif etkisi olduğunu belirlemiştir. Öte yandan, araştırmadan çıkan bir diğer bulgu ise ülkenin milli geliri ile bankaların finansal performansı arasında pozitif bir korelasyon bulunduğuudur.

Jaseviciene ve diğerleri (2013), yaptıkları çalışmada, Litvanya’da faaliyet gösteren ticari bankaların finansal performanslarını 2008-2012 yılları arasındaki dönem için incelemişlerdir. Araştırmalarında küresel kriz öncesi, kriz esnası ve kriz sonrası dönemleri çeyrekler bazında bütün bankalar için tek tek ele aldıkları için 1000’in üzerinde oranla çalışmak durumunda kalmışlar, bu nedenle de faktör analizinin bir benzeri olan temel bileşen analizi yöntemini kullanmışlardır. Likidite, sermaye yeterliliği, karlılık, verimlilik, finansal kaldıraç ve piyasa değeri başta olmak üzere on dokuz farklı mali tablo oranı ile yaptıkları araştırmanın sonucunda, bankaların finansal performansına etkiyen faktörlerin hem bankalara göre hem de ele alınan dönemlere göre değişkenlik gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmanın bir diğer bulgusu ise İskandinav sermayeli bankaların Litvanya sermayeli bankalara göre çok daha yüksek finansal performans sergilediğidir.

Lee ve Kim (2013), yaptıkları araştırmada Kore'deki ticari bankaların finansal performanslarını incelemişlerdir. Literatürde performans analizleri için kullanılan özkaynak getirisinin hisse başına finansal getiri ölçümü yaptığını; aktif getirisinin ise, finansal kaldıracın da etkisiyle hissedar değerini vermekte olduğunu belirten araştırmacılar, bu iki oranın yalnızca tek ölçümlü bir anlık fotoğraf aldığını öne sürmüşlerdir. Bu nedenle bu iki oranın banka performansını ölçmek için yeterli olmadığını öngörmüşlerdir. Bu durumu aşmak için malmquist index yöntemi kullanmışlar ve farklı gelir ve gider oranlarını da dikkate alarak karlılığın dinamik incelemesini yapmayı planlamışlardır. Araştırmalarının sonucunda, Kore'de faaliyet gösteren yabancı bankaların daha yüksek performans sergilediğini belirlemişlerdir.

Shah (2014), Pakistan'da faaliyet gösteren özel mevduat bankalarının finansal performansına etki eden faktörleri incelemek üzere bir çalışma yapmıştır. Araştırmasında operasyonel verimlilik, banka büyüklüğü ve varlık yönetiminin bankaların aktif karlılığı ve faiz getirisi üzerindeki etkilerini inceleyen Shah, regresyon analizi yöntemini kullandığı çalışmasının sonucunda, banka büyüklüğünün ve operasyonel verimliliğin aktif karlılığı ile negatif bir ilişkisi bulunduğunu, buna karşılık banka büyüklüğünün, faiz gelirleri üzerinde pozitif bir etkisi olduğunu belirlemiştir. Shah'ın araştırmasından elde ettiğı bir diğeri bulgu ise faiz getirisi ile operasyonel verimlilik arasında negatif bir ilişki bulunduğudur.

3.1.2 Türkiye'deki Bankalar Üzerine Yapılan Çalışmalar

Tunay ve Silpar (2006), Türkiye'deki ticari bankacılık sektöründe karlılığa dayalı performans analizi yapmaya çalışmışlardır. Literatürdeki karlılık analizi ve karlılığa dayalı performans analizi araştırmalarından da faydalanmak suretiyle, araştırmalarında kullanacakları performans göstergeleri olarak aktif getirisi, özkaynak getirisi ve net faiz marjını belirlemişlerdir. Ticari bankaları büyük-küçük ölçekli olarak ikili ve büyük-orta-küçük ölçekli olmak üzere üçlü iki gruba ayırmış ve hiyerarşik olmayan kümelenme analizinden faydalanmışlardır. Araştırma sonucunda büyük ölçekli bankalar ile küçük ve orta ölçekli olanlar arasında karlılık bakımından ciddi fark bulunduğunu ancak küçük ve orta ölçekli bankalar arasında kayda değer bir fark bulunmadığını tespit etmişlerdir. Araştırmalarının, 1960-2004 yılları arasını inceledikleri ikinci bölümünde ise ticari bankaların performansına etkileyen faktörleri incelemişler ve, ticari bankaların karlılık performansında, içsel mali koşullar, bankanın operasyonel başarısı ve sektördeki rekabet koşulları kadar makro ekonomik koşulların ve ekonomik istikrarın da önemli olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Demireli (2010), 2001-2007 yılları arasında Türkiye'de faaliyet gösteren kamu sermayeli bankaların finansal performanslarını TOPSIS yöntemiyle araştırmaya çalışmıştır. Literatürde yer alan araştırmalardan edindiği bilgiler doğrultusunda bankaların finansal performansını gösteren aktif karlılığı, özkaynak karlılığı ve net faiz marjı başta olmak üzere 10 temel mali tablo oranını dikkate almış ve söz konusu bu finansal oranları eşit oranda ağırlıklandırmıştır. Çalışmasının sonucunda, seçtiği

bankaların finansal performanslarında yıllara göre farklılıklar gözlemlemiştir. Ortaya çıkan bu farklılığı Türkiye’deki Kasım 2000 ve Şubat 2001 krizleri ile 2006 yılından itibaren sinyallerini vermeye başlamış olan küresel krizin yarattığını belirtmiştir.

Doğru (2011), bankacılık sektöründe karlılığın belirleyicilerini analiz etmek üzere bir çalışma yapmıştır. Bu amaçla yaptığı literatür araştırmasının sonucunda bankaların finansal performansına etkiyen en önemli göstergelerin net faiz marjı, aktif getirisi ve özkaynak getirisi olduğu sonucuna ulaşmış ve bu oranları bağımlı değişken olarak kullanmak suretiyle bunlara etkiyen faktörleri analiz etmeye çalışmıştır. Araştırmasında 2005-2010 yılları arasındaki verileri kullanan Doğru, çoklu regresyon analizi yönteminden faydalanmıştır. Araştırmasının sonucunda ise bankaların aktifindeki büyümenin karlılığı olumlu etkilediği; ancak kredilerindeki büyümenin karlılığı ve yüksek faiz marjını aynı oranda desteklemediği sonucuna ulaşmıştır.

Teker ve diğerleri (2011), Türkiye’de faaliyet gösteren ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası’na kote 13 ticari bankanın 2003-2010 yılları arasındaki performanslarını incelemiştir. Literatür taramalarından elde ettikleri bilgiler ışığında bankacılık sektöründe performans analizinde kullanılan bileşenleri ele almış ve bu kriterleri bankacılık sektöründe uzmanlaşmış kişilerin hazırladığı raporlardan yola çıkarak subjektif olarak ağırlıklandırmışlardır. Bu bağlamda finansal performans göstergesi kriterler olarak varlık kalitesi, likidite, karlılık, sermaye yeterliliği ve piyasa değeri başlıkları altında toplam 13 değişkeni hazırladıkları bir endeksleme modeli ile incelemişlerdir. Çalışmanın sonucunda, elde ettikleri performans verilerini her yıl için ayrı ayrı değerlendirmiş ve bu performans ölçümlerini yıllık net gelir ve özkaynak getirisi verileriyle kıyaslamışlardır. Araştırmacılar, yaptıkları bu çalışmada

Akbank'ın en yüksek finansal performansı sergilediği sonucuna ulaşmakla birlikte günümüzde performans ölçümü için kullandıkları kriterlerin tek başına yeterli olmadığını; bunların yanında müşteri memnuniyeti, efektif yönetim ve liderlik ile ileri teknoloji kullanımı gibi finansal olmayan göstergelerin de performans değerlendirme çalışmalarında bulunması gerektiğini savunmuşlardır.

Doğan, (2012) İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören on mevduat bankasının performansını 2005-2012 yılları arası için değerlendirmiştir. Araştırmasında gri ilişkisel analiz metodunu kullanan Doğan; likidite, varlık kalitesi, finansal kaldıraç ve karlılık başlıkları altında toplamda on adet mali tablo oranı üzerinden söz konusu on ticari bankanın finansal performans analizini yapmıştır. Çalışmasının sonucunda; incelediği süre zarfı için, en yüksek finansal performansı gösteren bankanın yüksek aktif getirisi ile diğer bankalardan ayrılan Akbank; en düşük performansı gösterenin ise Yapı Kredi Bankası olduğu sonucuna ulaşmıştır. Literatürde performans analizinin varlık getirisi ve özkaynak karlılığı üzerinden yapıldığını; ancak, aktif karlılığının finansal performansa etkisinin özkaynak karlılığına göre daha fazla olduğunu savunan Doğan, varlık karlılığı yüksek olan bankanın finansal performansının da yüksek olabileceğini belirtmiştir.

Bayyurt (2013), Yabancı ve yerli sermayeli ticari bankaların finansal performansını Türkiye özelinde incelemiştir. Çoklu karar verme sistemlerinden olan Elektre III, TOPSIS ve veri zarflama metotlarını kullanarak yaptığı çalışmada bu üç yöntemden elde ettiği verileri kıyaslamıştır. Araştırmasının sonucunda, yabancı bankaların finansal performansının yerli bankalara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşan Bayyurt, yabancı bankaların daha ucuz fon sağlayabilmesinin ve

yabancı bankalardaki çalışan sayısının yerli bankalardaki personel sayısına göre çok daha düşük olmasının bu duruma neden olduğunu savunmuştur.

Doğan (2013), 2005-2011 yılları arasında Türkiye’de faaliyet gösteren geleneksel ticari bankalar ile katılım bankalarının finansal performanslarını analiz etmiştir. T testinden faydalanarak yaptığı araştırmasının sonucunda, geleneksel mevduat bankalarının katılım bankalarına oranla daha yüksek likidite, borç ödeme gücü ve sermaye yeterliliğine sahip oldukları ve buna bağlı olarak daha düşük risk taşıdıkları; diğer bir ifadeyle makro boyuttaki finansal dalgalanmalara karşı daha dayanıklı oldukları sonucuna ulaşmıştır. Mevduat bankacılığı ile katılım bankacılığı arasında karlılık bakımından anlamlı bir sonuca ulaşamayan Doğan, bu durumun söz konusu iki banka türünün farklı yöntemler ve enstrümanlarla da olsa temelde aynı bankacılık işlemlerini yürütmekte olduklarından kaynaklandığını savunmuştur.

Taşkın (2011), 1995-2009 yılları arasında Türkiye’de faaliyet gösteren ticari bankaların performanslarını etkileyen içsel ve dışsal faktörleri incelemiştir. Panel veri analizi yöntemini uyguladığı çalışmasında, performans göstergeleri olarak tıpkı Tunay ve Silpar gibi aktif karlılığı, net faiz marjı ve özkaynak karlılığını kullanmıştır. Mikro değişkenlerin performans üzerinde etkisi olduğunu tespit etmiş ve bankaların performansının daha ziyade yüksek aktif kalitesi, maliyet ve karların kontrolü, verilen kredilerin miktarı ve bilanço dışı faaliyetlerinin miktarının belirlediği sonucuna ulaşmıştır. Dışsal faktörler olarak kişi başına düşen gayrisafi milli hasıla, sanayi üretim endeksi, faiz oranı ve tüketici fiyat endeksini kullanan Taşkın, Tunay ve Silpar’ın aksine makro değişkenlerin ticari bankaların performansı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

3.2 Şeffaflığın Firmalar Üzerine Etkileri Konusundaki Çalışmalar

Diamond ve Verrecchia (1991), kamuoyuna bilgi verilmesinin bilgi asimetrisini önemli ölçüde ortadan kaldırdığını ve firmanın sermaye maliyetlerini azalttığını savunmuşlardır. Ulaştıkları bu sonucu ise bu firmaların menkul kıymetlerinin daha likit olduğu ve buna bağlı olarak da yatırımcıların ilgisini diğer firmalara oranla daha büyük ölçüde çektikleri temeline dayandırmışlardır.

Ursel ve Nier (2004) Yaptıkları araştırmada, bankalar tarafından yapılacak açıklamaların ve şeffaflığın bankaların hisse fiyatlarının volatilitesi üzerinde bir etkisi olup olmadığını araştırmışlardır. Bunu tespit edebilmek adına ise 1993-2000 yılları için 31 ülkede 600 bankanın çeşitli konulardaki açıklamalarının sayılarından yola çıkarak bir endeks oluşturmuşlardır. Yaptıkları çalışmada bankaların uzun dönem hisse fiyatı volatilitesi ile yine uzun dönemli kamuoyu aydınlatma açıklamalarını kıyaslayan araştırmacılar, bankanın büyüklüğü ve taşıdıkları risklerden bağımsız olarak, anahtar konulardaki kamuoyuna bilgi vermesinin bilgi asimetrisinin önüne geçtiğini ve bankanın hisselerinin volatilitelerini düşürmeye sebep olduğunu belirlemişlerdir.

Akhigbe ve diğerleri (2013), şeffaflığın Amerika Birleşik Devletleri'nde faaliyet gösteren bankaların finansal performansı üzerine etkisini incelemiştir. Stokastik sınır analizi yöntemini kullandıkları araştırmada, 1996-2006 yılları arasındaki bilanço ve gelir tablosu verilerinden faydalanmışlardır. Faiz öncesi karlar, olağan dışı kalemler ve kredi varlıklarının toplam varlıklara oranı olarak aktif karlılığından (ROA)

türettikleri PREROA finansal oranını finansal performans analizi için bağımlı değişken olarak kullanmışlardır. Çalışmanın sonucunda daha şeffaf bankaların daha iyi yönetildiğini bu nedenle de bu bankaların finansal performanslarının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

METODOLOJİ

4.1 Parametrik ve Parametrik Olmayan Testler

İstatistiksel araştırma yöntemleri, parametrik olan ve parametrik olmayan testler olarak ikiye ayrılmaktadır. Parametrik testlerin en önemli sınıktısı, araştırmada kullanılacak verilerin normale uygun dağılım gösterdiği, grup varyanslarının eşit aralıklarda olduğu ya da örneklerin rastgele seçilmiş olduğu varsayımına dayanıyor olmasıyken, parametrik olmayan testlerde analiz, herhangi bir kabul ya da varsayımaya dayandırılmamaktadır (Neideen ve diğerleri, 2007). Bu açıdan bakıldığında parametrik olmayan testlerin en önemli avantajı, ana kütle hakkında hiçbir şey bilinmezken uygulanabilmesidir. Bir diğer fark ise, parametrik araştırmada sürekli veriler kullanılmaktayken parametrik olmayan araştırmada kategorik verilerin (nominal ve ordinal) de kullanılabilir olmasıdır.

Araştırmada kullanılacak veriler hakkında herhangi bir 6n bilgi ya da kabul olmadığından dolayı bu araştırmada parametrik olmayan bir y6ntem tercih edilecektir. Araştırma, çok sayıda alternatif arasından belirli kriterlere g6re oluşturulacak olan sıralamaya g6re en iyi alternatifi seçmeyi temel alacağından dolayı çok boyutlu karar verme y6ntemlerinden olan TOPSIS (Technique for Order of Preference by Similarity to Ideal Solution) y6ntemi kullanılacaktır.

4.2 Araştırmada Kullanılacak Finansal Oranlar

Literat6rde yer alan çalışmalar incelendiğinde, bankacılık sekt6r6n6n finansal performans g6stergeleri olarak kabul edilen finansal oranların s6bjektif olarak ele alındığı ve buna bağlı olarak da sayıca değişkenlik g6sterdiği g6r6lmektedir. Ancak s6z konusu çalışmaların tamamına yakınında finansal performans analizinin sermaye yeterliliği, likidite vb. gibi oranlardan ziyade karlılık 6zeline yapılmakta olduğu g6r6lmektedir. Yapılan araştırmalarda, karlılık başlığı altında yoğunlukla incelenen oranlar ise aktif karlılığı, 6zkaynak karlılığı ve net faiz marjı olarak belirginleşmiştir. Bu bağlamda ticari bankaların performanslarının analizi bu 6 finansal oran ile tespit edilmeye çalışılacaktır.

4.2.1 Aktif Karlılığı (Return on Assets)

$$\text{Aktif Karlılığı} = \text{Dönem Net Karı} / \text{Aktif Toplamı}$$

Aktif karlılığı, bir şirketin aktiflerinin her bir birimi için söz konusu dönemde elde ettiği kar oranıdır. Oranın ideal değeri, işletmenin faaliyet gösterdiği sektöre göre değişkenlik göstermekle birlikte genelde, olabildiğince yüksek olması idealdir. Whittington (1980), aktif getirisinin karlılık ve performans ölçümünde kullanılması gereken en önemli oran olduğunu belirtmiş, hatta bu durumu bir adım ileriye taşıyarak brüt ve net aktif karlılığı olmak üzere ikiye ayırmıştır. Bankacılık başta olmak üzere finansal performans analizi üzerine yapılan çalışmalarda da aktif getirisi en önemli finansal performans kriteri olarak belirginleşmektedir.

4.2.2 Özkaynak Karlılığı (Return on Equity)

$$\text{Özkaynak Karlılığı} = \text{Dönem Net Karı} / \text{Özkaynaklar}$$

Özkaynak karlılığı bir firmanın özkaynaklarının her bir biriminin elde ettiği kar oranı olarak açıklanmaktadır. Diğer bir ifadeyle bir birim sermayenin karlılığının göstergesi olarak kullanılmaktadır. Finansal performans ve karlılık analizlerinde aktif getirisiyle birlikte yoğun olarak kullanılan oranlardan birisi olarak literatürdeki çalışmalarda yer almaktadır.

4.2.3 Net Faiz Marjı (Net Interest Margin)

Net Faiz Marjı (Net Interest Margin) = (Faiz Geliri - Faiz gideri) / Kazanç Getiren Aktifler

Bankaların kârlılığını ölçmekte kullanılan diğer bir performans kriteri, net faiz gelirlerinin (faiz gelirleri-faiz giderleri) ortalama faiz getirili aktiflere oranlanmasıyla elde edilen net faiz marjıdır. Net faiz marjı, bir birim varlık için elde edilen faiz gelirini ifade etmektedir.

4.3 TOPSIS (Technique for Order of Preference by Similarity to Ideal Solution)

Söz konusu bu finansal oranlar, parametrik olmayan çok boyutlu karar verme yöntemlerinden biri olan TOPSIS (Technique for Order of Preference by Similarity to Ideal Solution) metodu kullanılarak analiz edilecektir.

1981 yılında Yoon and Hwang tarafından geliştirilen bu metodun temel prensibi pozitif ve ideal çözümleri oluşturmak ve karar alternatifleri arasından geometrik olarak pozitif ideal çözüme en yakın; negatif ideal çözüme en uzak alternatifi tespit etmektir (Jahanshahloo ve diğerleri, 2006). Bu yöntemde öncelikle karar matrisi oluşturulur. Ardından normalize karar matrisi elde edilir. Elde edilen bu normalize karar matrisi, kriterlerin her birinin önem derecesine göre

ağırlıklandırılarak, ağırlıklandırılmış normalize karar matrisi oluşturulur. Bundan sonraki aşamada, pozitif ve negatif çözümler elde edilerek alternatiflerin ideal alternatife geometrik uzaklığı hesaplanır. Söz konusu alternatifler arasından pozitif ideal çözüme en yakın; negatif ideal çözüme en uzak alternatif seçilir.

TOPSIS yönteminin uygulanmasının ilk aşamasında m kadar alternatif ve n kadar da karar kriterinin bulunduğu mxn boyutunda bir karar matrisi oluşturulur.

$$D = \begin{vmatrix} x_{11} & x_{12} & x_{13} \\ x_{21} & x_{22} & x_{23} \\ x_{31} & x_{32} & x_{33} \end{vmatrix} \quad (1)$$

Sonrasında karar matrisi normalize edilir. Bunun için her bir sütunun kareleri toplamının karekökü elde edildikten sonra söz konusu sütundaki her bir değer bu kareler toplamı kareköküne bölünür.

$$r_{ij} = \frac{x_{ij}}{\sqrt{\sum_{i=1}^m x_{ij}^2}} \quad (2)$$

Normalize karar matrisi, j kadar alternatifin her biri için belirlenen ağırlık oranları ile çarpılarak ağırlıklandırılmış normalize karar matrisi elde edilir. Bu bağlamda elde edilecek matris aşağıdaki şekilde oluşturulur.

$$v_{ij} = w_j r_{ij} \quad (3)$$

Ağırlıklandırılmış normalize karar matrisi elde edildikten sonra pozitif ve negatif ideal çözümler bulunur. Bunun için ağırlıklandırılmış normalize karar matrisinde her bir sütunda yer alan en iyi değerlerden oluşan küme elde edilmelidir. Pozitif çözüm elde edilirken fayda kriterleri için en yüksek değer; maliyet kriterleri için en düşük değer baz alınmakta iken; negatif çözüm elde edilirken fayda kriteri için en düşük değer; maliyet kriterleri içinse en yüksek değer kullanılmaktadır.

Pozitif İdeal çözüm:

$$A^* = \{(maksimum\ v_{ij}|j \in J); (minimum\ v_{ij}|j \in J')\}$$

$$A^* = \{V_1^*, V_2^*, V_3^*, \dots \dots V_n^*\} \quad (4)$$

Negatif ideal çözüm:

$$A^- = \{(minimum\ v_{ij}|j \in J); (maksimum\ v_{ij}|j \in J')\}$$

$$A^- = \{V_1^-, V_2^-, V_3^-, \dots \dots V_n^-\} \quad (5)$$

Bundan sonraki bölümde, ideal ve negatif ideal çözümlerden geometrik uzaklık tespit edilir. Bunun için aşağıda yer alan denklemler kullanılmaktadır;

$$S_i^* = \sqrt{j=1 \sum^n (v_{ij} - v_{ij}^*)^2}$$

$$S_i^- = \sqrt{j=1 \sum^n (v_{ij} - v_{ij}^-)^2} \quad (6)$$

TOPSIS metodunun son aşamasında ise aşağıdaki formül yardımıyla ideal çözüme olan mesafe hesaplanır ve alternatifler toplam puanları göz önüne alınarak sıralanır.

$$C_i^* = \frac{S_i^-}{S_i^* - S_i^-} \quad 0 < C_i^* < 1 \quad (7)$$

Yukarıda gösterilen aşamalar içerisinde üçüncü. aşamada gösterilmiş olan kriterlerin ağırlıklandırılması, karar vericinin subjektif yargılarıyla ortaya konulmaktadır. Finansal performans göstergesi olarak seçilen kriterlerin eşit ağırlıklandırılması ile ortaya çıkacak sübjektivitenin ortadan kaldırılması adına analizin ikinci aşamasında söz konusu finansal oranlar faktör analizine tabi tutularak her bir finansal oranın ağırlığı yeniden değerlendirilecek ve bu ağırlıklar ile TOPSIS metodu yinlenecektir.

Bu sayede Türkiye’de faaliyet göstermekte olan ticari bankalar, bu analizin sonuçlarından ortaya çıkacak TOPSIS skorlarından hareketle, yıllara göre en yüksek performansı gösteren ticari bankadan, en düşük performansı gösteren ticari bankaya doğru sıralanacaktır. Yıllara göre oluşturulacak olan bu listenin yardımıyla, halka açık ticari bankalar ile halka açık olmayan ticari bankalar arasında finansal performans bakımından anlamlı bir fark bulunup bulunmadığı araştırılacaktır.

4.4 Faktör Analizi

Faktör analizi yöntemiyle; aralarında korelasyon olduğu tahmin edilen çok sayıda kriteri, aralarındaki ilişki açısından faydalanmak suretiyle az sayıda değişkene indirgemek mümkün olmaktadır. Bu çalışma için, literatürde sıkça kullanılan finansal performans göstergeleri arasından en belirleyici olanları seçmek ve her bir kriterin öz değeri yardımıyla toplam finansal performansa etkisini belirleyebilmek adına bu yönteme başvurulacaktır.

4.5 Mann-Whitney Testi

Mann-Whitney testinin temel prensibi, eldeki bütün verileri sıralamak suretiyle, bu sıralama içerisinde bir arada yer alan iki ayrı grubun sıralama toplamları arasında ne derece bir farklılık bulunduğunu analiz etmektir. Verilerin bir kısmı birinci duruma ait iken, geri kalan kısmı ikinci duruma aittir. Eğer her iki durum arasında sistematik bir farklılık var ise, yüksek dereceli skorlar bir duruma, düşük dereceli skorlar ise diğer bir duruma ait olacak, buna bağlı olarak da sıralama toplamları değişecektir (Graham Hole, 2004).

Araştırmanın analiz bölümünde Türkiye’de faaliyet gösteren ticari bankalar, finansal performanslarına göre listelenecek ve halka açık olan ticari bankaların finansal performansı ile halka açık olmayan ticari bankaların finansal performansları arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığı Mann-Whitney Testi ile araştırılacaktır.

4.6 Spearman Korelasyon Testi

Spearman korelasyon testi, iki gruptan oluşan bir data seti arasında ne düzeyde bir benzerlik olduğunu ortaya koymaktadır.

4.7 Araştırmada Kullanılacak Veriler

Araştırmada kullanılan veriler, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Türkiye Bankalar Birliği, Borsa İstanbul ve Sermaye Piyasası Kurulu başta olmak üzere ülkemizdeki finansal piyasalarda düzenleyici aktör konumunda bulunan kurumların web sitelerinden elde edilecek olan veriler ile Avrupa Merkez Bankası, OECD gibi kurum ve kuruluşların finansal piyasalar ve finansal sistem üzerine hazırladıkları sektör raporlarından elde edilmiş olan istatistiki verilerden oluşmaktadır.

Bunların yanı sıra bağımsız denetim kurumları başta olmak üzere bankacılık sektörü ile ilgili yayınlanmış raporlar da çalışmada yer alan verilerin bir diğer ayağını oluşturacaktır.

Araştırmada kullanılacak olan finansal oranlar ise, Türkiye Bankalar Birliği'nin internet sayfasında yayınlanmış olan ticari bankaların yıllık bazda bilançoları ve gelir tablolarından elde edilecektir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

ANALİZ

Analizin ilk aşamasında finansal performans göstergesi olarak kabul edilen aktif getirisi, özkaynak getirisi ve net faiz marjının toplam finansal performansa etkisinin eşit ağırlıkta olduğu varsayılacak ve yıllara göre performans değerlendirmesi yapılacaktır. Analiz bölümünün ikinci aşamasında ise bir tür boyut azaltma metodu olan faktör analizi yardımıyla her bir finansal oranın yüzdelik olarak etkisi belirlenecek ve analiz yinlenecektir.

Araştırmanın sonucunda elde edilecek olan bulgulardan hareketle Türkiye’de faaliyet gösteren ticari bankalardan Borsa İstanbul’a kote olan ve olmayanlar arasında finansal performans açısından anlamlı bir fark bulunup bulunmadığı araştırılacaktır.

Araştırmada kullanılacak finansal oranlar, Türkiye Bankalar Birliği’nin yıllık bazda yayınladığı ticari banka mali tablolarından elde edilecektir. Bankaların iştirakleri ya da bağlı ortaklıkları konumunda bulunan farklı yapılar bulunmakla birlikte, çalışmanın amacı doğrudan ticari bankaların finansal performansını değerlendirmek

olduğundan dolayı, bankalara ait konsolide olmayan finansal tablolardan yararlanılacaktır.

5.1 Finansal oranların eşit ölçüde ağırlıklandırılması ile ortaya çıkan sonuçlar

Analiz kısmında ilk aşamada söz konusu bu üç finansal oranın eşit oranda ağırlıklandırılması ile 2013 yılından geriye dönük olarak 5 yıllık döneme dair bankaların finansal performansları değerlendirilecek ve elde edilen TOPSIS skorlarının yardımıyla mevduat bankaları finansal performansı en yüksek olandan, en düşük olana doğru sıralanacaktır. Bankaların tamamı bir arada değerlendirilmekte birlikte sıra numarasının sol tarafının boş olması, o bankanın halka açık olduğunu göstermekteyken, sıra numarasının sol tarafında *** simgesi bulunması ise söz konusu mevduat bankasının halka açık olmadığı anlamını taşımaktadır.

5.1.1 2013 Yılı için Finansal Oranların Eşit Ölçüde Ağırlıklandırılmasıyla Oluşan Performans Sıralaması

2013 yılı için Türkiye’de faaliyet gösteren ticari bankaların performansları; aktif getirisi, özkaynak getirisi ve net faiz marjının eşit olarak ağırlıklandırılmasıyla oluşturulmuş olup TOPSIS skorlarına dayalı performans sıralamaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2 Türk Mevduat Bankalarının 2013 Yılı İçin Finansal Performans Sıralaması

TOPSIS Sırası	Ticari Bankanın Adı	TOPSIS Puanı
1	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	0,84649743
2	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	0,83466372
***3	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	0,80546258
4	Akbank T.A.Ş.	0,7410667
5	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	0,71492439
6	Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,71416919
7	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	0,66709817
***8	Citibank A.Ş.	0,65576087
***9	Arap Türk Bankası A.Ş.	0,64745414
10	Şekerbank T.A.Ş.	0,62874501
11	Finansbank A.Ş.	0,62550182
***12	Anadolubank A.Ş.	0,62508441
13	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	0,59680106
14	Alternatifbank A.Ş.	0,59515159
15	Tekstil Bankası A.Ş.	0,56198103
16	Denizbank A.Ş.	0,55815263
***17	Fibabanka A.Ş.	0,50998544
***18	ING Bank A.Ş.	0,43656046
***19	Turkland Bank A.Ş.	0,35241616
***20	Deutsche Bank A.Ş.	0,3343014
***21	HSBC Bank A.Ş.	0,28407843
***22	Turkish Bank A.Ş.	0,23241061
***23	Burgan Bank A.Ş.	0,00382078

Yukarıdaki tabloda yer alan verilere bakıldığında, 2013 yılı için finansal performansı en yüksek mevduat bankası Türkiye Halk Bankası A.Ş olmuştur. Ayrıca listenin ilk yedi sırasında yer alan ticari bankaların altısını halka açık ticari bankaların

oluşturduğu görülmektedir. 2013 yılı için en düşük performansı sergileyen ticari banka Burgan Bank A.ř olmakla birlikte son yedi sırayı oluşturan ticari bankaların tamamının halka açık olmadığı da görülmektedir.

5.1.2 2012 Yılı için Finansal Oranların Eşit lde Ağırlıklandırılmasıyla Oluşan Performans Sıralaması

2012 yılı mali tablolarından yola çıkılarak hazırlanmış olan, finansal performans göstergesi olarak ele alınan finansal oranların eşit ağırlıklandırılmasıyla oluşturulmuş 2012 yılı TOPSIS sıralamaları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 3 Türk Mevduat Bankalarının 2012 Yılı İçin Finansal Performans Sıralaması

TOPSIS Sıra	Ticari Bankanın Adı	TOPSIS Puanı
***1	Deutsche Bank A.Ş.	0,9857372
2	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	0,36799186
***3	Anadolubank A.Ş.	0,36479798
4	Denizbank A.Ş.	0,31024034
5	Şekerbank T.A.Ş.	0,29440335
***6	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	0,28528649
7	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	0,28181443
8	Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,28128146
9	Finansbank A.Ş.	0,27868442
10	Akbank T.A.Ş.	0,27084536
***11	Arap Türk Bankası A.Ş.	0,26698555
12	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	0,24215004
***13	Citibank A.Ş.	0,24129966
14	Alternatifbank A.Ş.	0,23976304
15	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	0,23925436
***16	Fibabanka A.Ş.	0,22202493
17	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	0,21192179
***18	ING Bank A.Ş.	0,21139178
***19	HSBC Bank A.Ş.	0,18240328
20	Tekstil Bankası A.Ş.	0,14158114
***21	Turkland Bank A.Ş.	0,11095887
***22	Burgan Bank A.Ş.	0,09419983
***23	Turkish Bank A.Ş.	0,06349049

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi, 2012 yılı için en yüksek finansal performansı sergileyen ticari banka, halka açık olmayan Deutsche Bank A.Ş. olmuştur. Ancak en

yüksek performans sergileyen on ticari bankanın yedisini halka açık bankalar oluşturmaktadır. 2012 yılında en düşük finansal performansı sergileyen ticari banka Turkish Bank A.Ş olmakla birlikte, sıralamada son sekiz sırada bulunan ticari bankaların altısını halka açık olmayan bankalar oluşturmaktadır. Halka açık bankaların üst sıralarda, halka açık olmayanların ise alt sıralarda yoğunlaşmış olmasına karşın yukarıdaki veriler halka açık olan ve halka açık olmayan ticari bankalar arasında belirgin bir farklılıktan bahsedebilmek adına yeterli değildir.

5.1.3 2011 Yılı için Finansal Oranların Eşit Ölçüde Ağırlıklandırılmasıyla Oluşan Performans Sıralaması

2011 yılı mali tablolarından elde edilen finansal oranların eşit ölçüde ağırlıklandırılması ile elde edilen TOPSIS sonuçlarına bağlı olarak ticari bankaların finansal performans sıralamaları aşağıdaki gibi oluşmuştur.

Tablo 4 Türk Mevduat Bankalarının 2011 Yılı İçin Finansal Performans Sıralaması

TOPSIS Sıra	Ticari Bankanın Adı	TOPSIS Puanı
1	Denizbank A.Ş.	0,80399273
2	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	0,74864791
3	Finansbank A.Ş.	0,64549764
4	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	0,64527158
5	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	0,57212167
6	Akbank T.A.Ş.	0,54408029
7	Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,53358447
***8	Deutsche Bank A.Ş.	0,52899098
***9	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	0,52651266
***10	Anadolubank A.Ş.	0,51516097
11	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	0,4923131
***12	Arap Türk Bankası A.Ş.	0,48751964
***13	HSBC Bank A.Ş.	0,39029606
14	Şekerbank T.A.Ş.	0,3280723
***15	ING Bank A.Ş.	0,2389268
***16	Burgan Bank A.Ş.	0,23270888
17	Alternatifbank A.Ş.	0,21644663
18	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	0,21136221
***19	Citibank A.Ş.	0,21026552
20	Tekstil Bankası A.Ş.	0,18822898
***21	Turkland Bank A.Ş.	0,09869311
***22	Fibabanka A.Ş.	0,08452835
***23	Turkish Bank A.Ş.	0,04159757

Yukarıdaki tabloda yer alan TOPSIS puanlarına göre, 2011 yılı için en yüksek finansal performansı sergileyen banka Denizbank A.Ş olmuştur. Bununla birlikte finansal performans sıralamasında ilk yedi sırada bulunan mevduat bankalarının

tamamının halka açık olduğu gör÷lmektedir. Öte yandan, en kötü performansı sergileyen mevduat bankası Turkish Bank olmakla beraber listenin son 5 sırasında bulunan ticari bankaların 4 tanesinin halka açık olmaması halka açık bankaların finansal performanslarının daha yüksek olduğuna dair ipuçları vermekle birlikte sonuçların istatistiki olarak incelenmesi gerekmektedir.

5.1.4 2010 Yılı için Finansal Oranların Eşit Ölçüde Ağırlıklandırılmasıyla Oluşan Performans Sıralaması

Finansal performans kriterlerinin 2010 yılı mali tablolarından elde edilen verilerle oluşturulması ve bu oranların toplam finansal performans etkisinin eşit ölçüde kabul edilerek ağırlıklandırılması sonucu oluşan TOPSIS skorları aşağıda gör÷lmektedir.

Tablo 5 Türk Mevduat Bankalarının 2010 Yılı İçin Finansal Performans Sıralaması

TOPSIS Sıra	Ticari Bankanın Adı	TOPSIS Puanı
1	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	0,90280085
***2	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	0,85634338
3	Finansbank A.Ş.	0,814115
4	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	0,80436542
***5	Anadolubank A.Ş.	0,80243191
6	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	0,79990436
7	Akbank T.A.Ş.	0,76193885
8	Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,75990093
9	Denizbank A.Ş.	0,71823501
10	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	0,71209437
11	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	0,66541874
12	Şekerbank T.A.Ş.	0,65935512
***13	Arap Türk Bankası A.Ş.	0,6239195
***14	Citibank A.Ş.	0,61532484
***15	HSBC Bank A.Ş.	0,51362012
***16	ING Bank A.Ş.	0,501525
17	Alternatifbank A.Ş.	0,49135127
18	Tekstil Bankası A.Ş.	0,43888591
***19	Burgan Bank A.Ş.	0,41229917
***20	Turkish Bank A.Ş.	0,38762145
***21	Turkland Bank A.Ş.	0,3754817
***22	Deutsche Bank A.Ş.	0,29201091
***23	Fibabanka A.Ş.	0,07797753

2010 yılı için en yüksek performansı sergileyen banka 2013 yılında olduğu gibi halka açık durumda olan Halkbank A.Ş. olmakla birlikte en düşük finansal performansı gösteren banka 2011 yılına benzer şekilde Borsa İstanbul'da işlem görmeyen

Fibabanka A.Ş. olmuştur. 2013 ve 2011 yıllarına paralel bir görüntüyle halka açık olan ve halka açık olmayan ticari bankalar arasında belirgin bir farklılık göze çarpmaktadır. Finansal performans sıralamasında ilk on iki bankanın on tanesi halka açık olmakla birlikte son sırada yer alan 11 ticari bankanın 9'unu halka açık olmayan bankalar oluşturmaktadır. Bu verilere göre, 2010 yılında halka açık ticari bankaların halka açık olmayan ticari bankalarla kıyaslandığında daha yüksek performans sergilediği söylenebilmekle beraber sonuçların istatistiki olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

5.1.5 2009 Yılı için Finansal Oranların Eşit Ölçüde Ağırlıklandırılmasıyla Oluşan Performans Sıralaması

Ticari bankaların 2009 yılı finansal tablolarından elde edilmiş finansal oranların eşit oranda ağırlıklandırılması ile oluşturulmuş TOPSIS skorları aşağıda görülmektedir.

Tablo 6 Türk Mevduat Bankalarının 2009 Yılı İçin Finansal Performans Sıralaması

TOPSIS Sıra	Ticari Bankanın Adı	TOPSIS Puanı
***1	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	0,74069236
***2	Deutsche Bank A.Ş.	0,7352911
3	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	0,69976911
***4	Anadolubank A.Ş.	0,68766984
5	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	0,66520472
6	Denizbank A.Ş.	0,65813835
7	Akbank T.A.Ş.	0,64958068
8	Finansbank A.Ş.	0,61919181
9	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	0,57787851
10	Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,57480596
11	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	0,56144688
***12	Arap Türk Bankası A.Ş.	0,54619367
13	Alternatifbank A.Ş.	0,54510097
14	Şekerbank T.A.Ş.	0,54226399
***15	HSBC Bank A.Ş.	0,53672017
***16	Citibank A.Ş.	0,50278422
17	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	0,49812921
***18	ING Bank A.Ş.	0,4874615
19	Tekstil Bankası A.Ş.	0,37100187
***20	Burgan Bank A.Ş.	0,34912279
***21	Turkland Bank A.Ş.	0,32642181
***22	Turkish Bank A.Ş.	0,27383796
***23	Fibabanka A.Ş.	0,08053087

Mevduat bankalarının 2009 yılındaki finansal performans sıralamasına bakıldığında, halka açık ticari bankaların üst sıralarda; halka açık olmayanların ise alt sıralarda yoğunlaşmakta olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, en yüksek performansı

gösteren dört mevduat bankasının üç tanesi halka açık değildir. Bu nedenle, 2009 yılı için bankaların halka açık olmasının ya da olmamasının finansal performansları üzerinde anlamlı bir sonuca ulaşmak bu aşamada mümkün değildir.

Yukarıda 2009-2013 yılları için oluşturulmuş TOPSIS sonuçlarında finansal oranlar eşit ölçüde ağırlıklandırılmış ve $W=(0.333,0.333,0.333)$ olarak kabul edilmişti. Ancak bu noktada araştırmayı bir miktar daha derinleştirmek gerekmektedir. Bankaların finansal performanslarını değerlendirmede kullanılan finansal oranların tümünün banka performansı üzerinde eşit ölçüde etkisinin olmayacağından hareketle, araştırmanın ikinci aşamasında finansal performans kriterleri bir boyut azaltma yöntemi olan faktör analizine tabi tutularak, ortaya çıkan özdeğerlerle paralel bir ağırlık vektörü oluşturulacak ve normalize karar matrisi bu yolla ağırlıklandırılacaktır. Bu yöntemle, aktif getirisi, özkaynak getirisi ve net faiz marjının, ticari bankaların finansal performansına ne ölçüde etki ettiği tespit edilebilecektir.

5.2. Faktör Analizi Sonuçlarına Göre Ağırlıklandırılmış Finansal Performans Sıralaması

Araştırmanın bu bölümünde uygulanacak olan faktör analizlerinde yer alan bileşenler sırasıyla aktif getirisi, özkaynak getirisi ve net faiz marjıdır.

5.2.1 2013 Yılı için Finansal Oranların Faktör Analizi Sonuçlarına Göre Ağırlıklandırılmasıyla Oluşan Performans Sıralaması

Bankaların finansal performansını ölçmede kullanılan aktif getirisi, özkaynak getirisi ve net faiz marjı 2013 yılına ait verilerle faktör analizine tabi tutulmuş, analiz sonuçları aşağıda gösterilmiştir.

Total Variance Explained						
Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	1,938	64,614	64,614	1,938	64,614	64,614
2	,996	33,198	97,811			
3	,066	2,189	100,000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Şekil 1 2013 yılı için performans göstergesi finansal oranların toplam finansal performansa etkisini tespit etmek için gerçekleştirilmiş faktör analizi sonuçları

Yukarıdaki faktör analizi sonucunda görülebildiği gibi, birinci kriter olan aktif getirisinin ağırlığı %64.6; ikinci kriter olan özkaynak getirisinin ağırlığı %33.2 olurken, net faiz marjının ticari bankanın finansal performansının bütününe etkime ağırlığı %2.2 düzeyinde kalmıştır. Net faiz marjının finansal performans üzerinde bu denli düşük bir etkisinin bulunması, söz konusu yıl için ticari bankaların belirli ölçüde aynı düzeyde net faiz marjına sahip olduklarını, diğer bir deyişle bu alandaki arbitrajın 2013 yılı için ortadan kalkmış olduğunu ortaya koymaktadır.

Faktör analizi sonuçlarından yola çıkarak 2013 yılı için normalize karar matrisi $W=(0.646; 0.332; 0.022)$ ile yeniden ağırlıklandırılmış ve TOPSIS sıralaması oluşturulmuştur. Aşağıdaki tabloda sol tarafta bu yeni sonuçlar görülürken, sağ

tarafında oranların eşit ölçüde ağırlıklandırılması ile elde edilmiş ilk sonuçlar görülmektedir.

Tablo 7 2013 yılı için finansal performans göstergesi finansal oranların faktör analizi sonuçlarına göre ağırlıklandırılmış TOPSIS skorları ile eşit ağırlıklandırılmasıyla elde edilmiş TOPSIS skorlarının sıralamaları

Faktör Analizi Sonuçlarına Göre Ağırlıklandırılmış			Eşit Oranlarda Ağırlıklandırılmış		
TOPSIS Sıra	Ticari Bankanın Adı	TOPSIS Puanı	TOPSIS Sıra	Ticari Bankanın Adı	TOPSIS Puanı
1	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	0,982277762	1	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	0,846497431
2	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	0,936858786	2	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	0,834663725
***3	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	0,811703799	***3	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	0,805462584
4	Akbank T.A.Ş.	0,78607697	4	Akbank T.A.Ş.	0,741066698
5	Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,754689062	5	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	0,714924392
6	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	0,753913665	6	Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,714169187
***7	Arap Türk Bankası A.Ş.	0,731378684	7	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	0,667098174
***8	Citibank A.Ş.	0,682583079	***8	Citibank A.Ş.	0,655760875
9	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	0,663108824	***9	Arap Türk Bankası A.Ş.	0,647454141
***10	Anadolubank A.Ş.	0,633082758	10	Şekerbank T.A.Ş.	0,628745007
11	Şekerbank T.A.Ş.	0,616570271	11	Finansbank A.Ş.	0,625501824
12	Finansbank A.Ş.	0,611799765	***12	Anadolubank A.Ş.	0,625084407
13	Tekstil Bankası A.Ş.	0,59268414	13	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	0,596801057
14	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	0,587543022	14	Alternatifbank A.Ş.	0,595151587
15	Alternatifbank A.Ş.	0,524675677	15	Tekstil Bankası A.Ş.	0,56198103
16	Denizbank A.Ş.	0,524356646	16	Denizbank A.Ş.	0,558152627
***17	Fibabanka A.Ş.	0,493337654	***17	Fibabanka A.Ş.	0,509985442
***18	ING Bank A.Ş.	0,408157816	***18	ING Bank A.Ş.	0,436560459
***19	Turkland Bank A.Ş.	0,359356856	***19	Turkland Bank A.Ş.	0,352416161
***20	HSBC Bank A.Ş.	0,262065166	***20	Deutsche Bank A.Ş.	0,334301396
***21	Deutsche Bank A.Ş.	0,257789114	***21	HSBC Bank A.Ş.	0,284078435
***22	Turkish Bank A.Ş.	0,225953024	***22	Turkish Bank A.Ş.	0,232410607
***23	Burgan Bank A.Ş.	0,000170318	***23	Burgan Bank A.Ş.	0,003820784

Her iki durumdaki sonuçların sıralamada yarattığı etkiye bakıldığında, iki tablo arasında küçük değişiklikler bulunmakla birlikte iki sonucun büyük ölçüde benzerlik taşıdığı gözlemlenmektedir. Bu iki tablo arasındaki benzerliği istatistiksel olarak gözlemlemek adına bankaların sıralamaları parametrik olmayan korelasyon testine tabi tutulmuş ve testin sonuçları aşağıda gösterilmiştir.

Nonparametric Correlations

[DataSet1]

Correlations

			VAR00001	VAR00002
Spearman's rho	VAR00001	Correlation Coefficient	1,000	,987**
		Sig. (2-tailed)	.	,000
		N	23	23
	VAR00002	Correlation Coefficient	,987**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,000	.
		N	23	23

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Şekil 2 2013 yılı için eşit ağırlıklandırılmış finansal oranlar ile faktör analizi sonuçlarına göre ağırlıklandırılmış finansal oranların TOPSIS skorlarına etkisinin benzerliği

Buna göre, her iki tablo arasında %98,7'lik bir benzerlik bulunmaktadır. Ancak gerçeğe en yakın sonuçlara ulaşabilmek adına, faktör analizinden elde edilen oranlarla ağırlıklandırılmış sıralama esas alınacaktır.

Bu araştırmanın esas amacı halka açık ticari bankalar ile halka açık olmayan ticari bankaların finansal performansları arasındaki olası farklılığı tespit edebilmektir. Bu amaçla halka açık olan ticari bankalar 1. grup olarak; halka açık olmayan ticari bankalar ise 2. grup olarak nitelenmiştir. Araştırmanın bu bölümünde bu iki grubun her bir üyesinin sıralamasından yola çıkarak, grubun bütününe sıralaması hakkında bir sonuca ulaşmak hedeflenmektedir. Bu amaçla 2013 yılı verileri ile gerçekleştirilen TOPSIS sıralamalarından yola çıkılarak gerçekleştirilen Mann-Whitney testi sonuçları aşağıda görülmektedir.

Mann-Whitney Test

Ranks				
	VAR00002	N	Mean Rank	Sum of Ranks
VAR00001	1,00	12	9,00	108,00
	2,00	11	15,27	168,00
	Total	23		

Test Statistics ^a	
	VAR00001
Mann-Whitney U	30,000
Wilcoxon W	108,000
Z	-2,216
Asymp. Sig. (2-tailed)	,027
Exact Sig. [2*(1-tailed Sig.)]	,027 ^b

a. Grouping Variable: VAR00002

b. Not corrected for ties.

Şekil 3 2013 yılı için halka açık ticari bankalar ile halka açık olmayan ticari bankaların finansal performans karşılaştırması için gerçekleştirilmiş Mann-Whitney testi sonuçları

Yukarıda yer alan Mann Whitney testinin sonuçlarına göre 2013 yılında, halka açık olan 1. grup ticari bankaların halka açık olmayan 2. grup ticari bankalardan toplam finansal performans anlamında ayrıştığı görülmektedir. %97.3 lük bir güven seviyesi ile 2013 yılında halka açık ticari bankaların, halka açık olmayan ticari bankalardan daha yüksek finansal performans sergilediği sonucuna ulaşılmıştır.

5.2.2 2012 Yılı için Finansal Oranların Faktör Analizi Sonuçlarına Göre Ağırlıklandırılmasıyla Oluşan Performans Sıralaması

2012 yılı için ticari bankaların aktif getirileri, özkaynak getirileri ve net faiz marjları faktör analizi kullanılarak yeniden ağırlıklandırılmıştır. Faktör analizinin

sonuçlarında yer alan öz değer yüzdelere göre aktif getirisinin toplam performansa etkisinin %76, özkaynak getirisinin %22.1, net faiz marjının ise %1.9 oranında olduğu belirlenmiştir.

Total Variance Explained						
Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	2,280	75,999	75,999	2,280	75,999	75,999
2	,663	22,112	98,111			
3	,057	1,889	100,000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Şekil 4 2012 yılı için performans göstergesi finansal oranların toplam finansal performansa etkisini tespit etmek için gerçekleştirilmiş faktör analizi sonuçları

Yukarıdaki değerlere göre 2013 yılına benzer şekilde net faiz marjının toplam finansal performansa etkisinin %2 seviyelerinde kalması, 2012 yılı için de ticari bankaların bu alanda birbirine yakınsadığını ve net faiz marjının bankaların ticari performanslarını ayırtmadaki etkisinin önemli ölçüde ortadan kalktığını göstermektedir.

Faktör analizinin yukarıda yer alan bu sonuçlarından hareketle ağırlık vektörü $W=(0.760, 0,221, 0.019)$ olarak yeniden hesaplanmış ve ticari bankalar TOPSIS skorlarına göre en yüksek olandan başlanarak sıralanmıştır.

2012 yılına ait olmak üzere finansal oranların eşit ölçüde ağırlıklandırılması ve faktör analizi sonuçlarına göre ağırlıklandırılması ile elde edilmiş olan sonuçlar aşağıda görülmektedir.

Tablo 8 2012 yılı için finansal performans göstergesi finansal oranların faktör analizi sonuçlarına göre ağırlıklandırılmış TOPSIS skorları ile eşit ağırlıklandırılmasıyla elde edilmiş TOPSIS skorlarının sıralamaları

Faktör Analizi Sonuçlarına Göre Ağırlıklandırılmış			Eşit Oranlarda Ağırlıklandırılmış		
TOPSIS Sıra	Ticari Bankanın Adı	TOPSIS Puanı	TOPSIS Sıra	Ticari Bankanın Adı	TOPSIS Puanı
***1	Deutsche Bank A.Ş.	0,99421379	***1	Deutsche Bank A.Ş.	0,9857372
***2	Anadolubank A.Ş.	0,33349137	2	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	0,36799186
3	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	0,3207461	***3	Anadolubank A.Ş.	0,36479798
***4	Arap Türk Bankası A.Ş.	0,27388126	4	Denizbank A.Ş.	0,31024034
5	Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,25129445	5	Şekerbank T.A.Ş.	0,29440335
6	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	0,25092077	***6	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	0,28528649
7	Akbank T.A.Ş.	0,24926315	7	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	0,28181443
8	Denizbank A.Ş.	0,24310442	8	Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,28128146
9	Şekerbank T.A.Ş.	0,225522	9	Finansbank A.Ş.	0,27868442
10	Finansbank A.Ş.	0,22376892	10	Akbank T.A.Ş.	0,27084536
***11	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	0,21886239	***11	Arap Türk Bankası A.Ş.	0,26698555
12	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	0,21018888	12	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	0,24215004
13	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	0,18926139	***13	Citibank A.Ş.	0,24129966
***14	Fibabanka A.Ş.	0,16590595	14	Alternatifbank A.Ş.	0,23976304
***15	Citibank A.Ş.	0,15859079	15	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	0,23925436
16	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	0,15027348	***16	Fibabanka A.Ş.	0,22202493
***17	ING Bank A.Ş.	0,13446126	17	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	0,21192179
18	Alternatifbank A.Ş.	0,13420737	***18	ING Bank A.Ş.	0,21139178
***19	HSBC Bank A.Ş.	0,09490878	***19	HSBC Bank A.Ş.	0,18240328
20	Tekstil Bankası A.Ş.	0,09210781	20	Tekstil Bankası A.Ş.	0,14158114
***21	Turkland Bank A.Ş.	0,05491323	***21	Turkland Bank A.Ş.	0,11095887
***22	Turkish Bank A.Ş.	0,0258299	***22	Burgan Bank A.Ş.	0,09419983
***23	Burgan Bank A.Ş.	0,003394	***23	Turkish Bank A.Ş.	0,06349049

Ticari bankaların performans kriterlerinin farklı şekillerde ağırlıklandırılması sonucu ortaya çıkan toplam performansları yukarıda yer alan tablolarda gösterilmiştir. Söz konusu iki tablodaki sıralamalarının ne ölçüde benzediğini tespit edebilmek adına bankaların her iki tablodaki sıra numaraları parametrik olmayan korelasyon testi yardımıyla incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Nonparametric Correlations

[DataSet2]

Correlations

			VAR00001	VAR00002
Spearman's rho	VAR00001	Correlation Coefficient	1,000	,918**
		Sig. (2-tailed)	.	,000
		N	23	23
	VAR00002	Correlation Coefficient	,918**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,000	.
		N	23	23

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Şekil 5 2012 yılı için eşit ağırlıklandırılmış finansal oranlar ile faktör analizi sonuçlarına göre ağırlıklandırılmış finansal oranların TOPSIS skorlarına etkisinin benzerliği

Yukarıda görüldüğü gibi her iki grubun sıralamaları arasındaki korelasyon dikkate alındığında, %91.8'lik bir benzerlik ortaya çıkmaktadır. Tıpkı 2013 yılındaki analiz gibi iki tablo arasındaki benzerlik oldukça yüksek olmakla birlikte bilimsel açıdan gerçeğe en yakın sonuçlara ulaşabilmek adına faktör analizi sonuçlarından elde edilen sıralama dikkate alınacaktır.

2012 yılı için yapılan performans değerlendirme sıralaması incelendiğinde Halka açık ticari bankaların genel olarak üst sıralarda, halka açık olmayan ticari bankaların ise daha ziyade alt sıralarda kümelenmekte olduğu görülmektedir. Ancak bir diğer bakış açısıyla da bu durumun tam aksini gösterecek şekilde; 2012 yılı için en yüksek finansal performansı sergileyen dört ticari bankanın üçünün halka açık olmaması, bu alanda net bir sonuca varmaya engel teşkil etmektedir.

2012 yılı için halka açık ticari bankalar ile halka açık olmayan ticari bankaların finansal performansı arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını tespit etmek adına sonuçlar Mann Whitney testi yardımıyla analiz edilmiş olup, analizin sonuçları aşağıda gösterilmiştir.

Mann-Whitney Test

Ranks				
	VAR00002	N	Mean Rank	Sum of Ranks
VAR00001	1,00	12	10,58	127,00
	2,00	11	13,55	149,00
	Total	23		

Test Statistics^a

	VAR00001
Mann-Whitney U	49,000
Wilcoxon W	127,000
Z	-1,046
Asymp. Sig. (2-tailed)	,295
Exact Sig. [2*(1-tailed Sig.)]	,316 ^b

a. Grouping Variable: VAR00002

b. Not corrected for ties.

Şekil 6 2012 yılı için halka açık ticari bankalar ile halka açık olmayan ticari bankaların finansal performans karşılaştırması için gerçekleştirilmiş Mann-Whitney testi sonuçları

Yukarıdaki sonuçlardan görüldüğü üzere testin güvenilirlik seviyesi %68.4 dolayında kalmıştır. Bu sonuçtan hareketle, 2012 yılı için halka açık 12 ticari banka ile halka açık olmayan 11 ticari bankanın finansal performansları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.2.3 2011 Yılı için Finansal Oranların Faktör Analizi Sonuçlarına Göre Ağırlıklandırılmasıyla Oluşan Performans Sıralaması

2011 yılı için finansal performans göstergesi olarak ele alınan finansal oranların ağırlıkları sırasıyla %65.5, %33.2 ve %1.3 olarak ortaya çıkmıştır. Bu nedenle ağırlık vektörü söz konusu analiz için $W=(0.655; 0.332;0.013)$ olarak kullanılmıştır. Bu verilerin elde edildiği faktör analizi sonuçları aşağıda görülmektedir.

Total Variance Explained						
Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	1,964	65,476	65,476	1,964	65,476	65,476
2	,997	33,236	98,712			
3	,039	1,288	100,000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Şekil 7 2011 yılı için performans göstergesi finansal oranların toplam finansal performansa etkisini tespit etmek için gerçekleştirilmiş faktör analizi sonuçları

2013 ve 2012 yılları için yapılan analizde net faiz marjının toplam performansa etkisi %2 dolaylarında görülmekteyken 2011 yılında net faiz marjının toplam finansal performans üzerindeki ağırlığı %2 seviyesinin de altında kalmıştır. Bu durum, 2011 yılı için ticari bankaların net faiz marjlarının birbirlerine çok daha fazla yakınsadığını ve ticari bankalar için ayırıştırıcı bir finansal performans göstergesi olmaktan uzaklaştığını ortaya koymaktadır.

2011 yılı için faktör analizi sonuçlarından elde edilen öz değerler ile ağırlıklandırılmış ve eşit oranda ağırlıklandırılmış finansal oranlarla elde edilmiş TOPSIS skorları görülmektedir.

Tablo 9 2011 yılı için finansal performans göstergesi finansal oranların faktör analizi sonuçlarına göre ağırlıklandırılmış TOPSIS skorları ile eşit ağırlıklandırılmasıyla elde edilmiş TOPSIS skorlarının sıralamaları

Faktör Analizi Sonuçlarına Göre Ağırlıklandırılmış			Eşit Oranlarda Ağırlıklandırılmış		
TOPSIS Sıra	Ticari Bankanın Adı	TOPSIS Puanı	TOPSIS Sıra	Ticari Bankanın Adı	TOPSIS Puanı
1	Denizbank A.Ş.	0,96594793	1	Denizbank A.Ş.	0,80399273
2	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	0,92480613	2	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	0,74864791
3	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	0,82772253	3	Finansbank A.Ş.	0,64549764
4	Finansbank A.Ş.	0,70749717	4	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	0,64527158
5	Akbank T.A.Ş.	0,6912276	5	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	0,57212167
6	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	0,68757292	6	Akbank T.A.Ş.	0,54408029
7	Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,64424323	7	Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,53358447
***8	Arap Türk Bankası A.Ş.	0,62981899	***8	Deutsche Bank A.Ş.	0,52899098
9	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	0,56078593	***9	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	0,52651266
***10	Anadolubank A.Ş.	0,55929438	***10	Anadolubank A.Ş.	0,51516097
***11	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	0,55561861	11	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	0,4923131
***12	Deutsche Bank A.Ş.	0,50277	***12	Arap Türk Bankası A.Ş.	0,48751964
***13	HSBC Bank A.Ş.	0,38116368	***13	HSBC Bank A.Ş.	0,39029606
14	Şekerbank T.A.Ş.	0,31013583	14	Şekerbank T.A.Ş.	0,3280723
***15	Burgan Bank A.Ş.	0,28777241	***15	ING Bank A.Ş.	0,2389268
16	Tekstil Bankası A.Ş.	0,20522814	***16	Burgan Bank A.Ş.	0,23270888
17	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	0,17789505	17	Alternatifbank A.Ş.	0,21644663
18	Alternatifbank A.Ş.	0,15904528	18	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	0,21136221
***19	ING Bank A.Ş.	0,12825441	***19	Citibank A.Ş.	0,21026552
***20	Fibabanka A.Ş.	0,05230539	20	Tekstil Bankası A.Ş.	0,18822898
***21	Turkland Bank A.Ş.	0,03995431	***21	Turkland Bank A.Ş.	0,09869311
***22	Citibank A.Ş.	0,00732783	***22	Fibabanka A.Ş.	0,08452835
***23	Turkish Bank A.Ş.	0,00123184	***23	Turkish Bank A.Ş.	0,04159757

2013 ve 2012 yıllarına benzer şekilde her iki tabloda bankaların sıralamaları arasında küçük çaplı değişimler görülmekle birlikte genel görünüm korunmuştur. Söz konusu iki tablo arasındaki benzerliği istatistiki olarak gözlemleyebilmek adına uygulanan parametrik olmayan korelasyon testinin sonuçları aşağıda görülmektedir.

Nonparametric Correlations

[DataSet3]

Correlations

			VAR00001	VAR00002
Spearman's rho	VAR00001	Correlation Coefficient	1,000	,955**
		Sig. (2-tailed)	.	,000
		N	23	23
	VAR00002	Correlation Coefficient	,955**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,000	.
		N	23	23

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Şekil 8 2011 yılı için eşit ağırlıklandırılmış finansal oranlar ile faktör analizi sonuçlarına göre ağırlıklandırılmış finansal oranların TOPSIS skorlarına etkisinin benzerliği

Yukarıda görüldüğü gibi, her iki sıralama arasında %95.5 seviyesinde bir benzerlik tespit edilmiştir.

Faktör analizi sonucunda ortaya çıkan ağırlıklandırma ile oluşturulan TOPSIS skorlarına bakıldığında en yüksek finansal performansı sergileyen ticari bankanın Denizbank A.Ş. olmasının yanında, ilk yedi sırayı dolduran ticari bankaların tamamının halka açık olduğu görülmektedir. Aynı şekilde en düşük finansal performansı sergileyen ticari banka Turkish Bank A.Ş. olurken, listenin son beş sırasında yer alan ticari bankaların tümünün halka açık olmadığı görülmektedir. Halka açık olan ve olmayan ticari bankaların performanslarını istatistiki açıdan anlamlandırabilmek adına Mann Whitney testi uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçları aşağıda görülmektedir.

Mann-Whitney Test

Ranks

	VAR00002	N	Mean Rank	Sum of Ranks
VAR00001	1,00	12	8,50	102,00
	2,00	11	15,82	174,00
	Total	23		

Test Statistics^a

	VAR00001
Mann-Whitney U	24,000
Wilcoxon W	102,000
Z	-2,585
Asymp. Sig. (2-tailed)	,010
Exact Sig. [2*(1-tailed Sig.)]	,009 ^b

a. Grouping Variable: VAR00002

b. Not corrected for ties.

Şekil 9 2011 yılı için halka açık ticari bankalar ile halka açık olmayan ticari bankaların finansal performans karşılaştırması için gerçekleştirilmiş Mann-Whitney testi sonuçları

Yukarıdaki sonuçlardan hareketle, 1. grubu oluşturan halka açık ticari bankaların toplam finansal performansının, 2. grup olarak adlandırılmış olan halka açık olmayan ticari bankalara göre %99.1'lik bir güvenilirlik seviyesinde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

5.2.4 2010 Yılı için Finansal Oranların Faktör Analizi Sonuçlarına Göre Ağırlıklandırılmasıyla Oluşan Performans Sıralaması

2010 yılı finansal oranlarından yola çıkılarak uygulanan faktör analizinin sonuçları aşağıda gösterilmiştir. Buna göre ticari bankalar için finansal performans değerlendirmesinde kullanılan üç temel finansal oran içerisinde aktif getirisinin

toplam performans üzerindeki ağırlığı %68.1 olarak öne çıkarken, özkaynak getirisinin ağırlığı %29.6, net faiz marjının ağırlığı ise %2.3 olarak belirlenmiştir.

Total Variance Explained						
Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	2,042	68,081	68,081	2,042	68,081	68,081
2	,888	29,603	97,684			
3	,069	2,316	100,000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Şekil 10 2010 yılı için performans göstergesi finansal oranların toplam finansal performansa etkisini tespit etmek için gerçekleştirilmiş faktör analizi sonuçları

Yukardaki faktör analizi sonuçlarından hareketle 2010 yılı için oluşturulan karar matrisine uygulanacak olan ağırlık vektörü $W=(0,681; 0,296; 0,023)$ olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede uygulanan TOPSIS metodunun sonuçları aşağıda görülmektedir.

Tablo 10 2010 yılı için finansal performans göstergesi finansal oranların faktör analizi sonuçlarına göre ağırlıklandırılmış TOPSIS skorları ile eşit ağırlıklandırılmasıyla elde edilmiş TOPSIS skorlarının sıralamaları

Faktör Analizi Sonuçlarına Göre Ağırlıklandırılmış			Eşit Oranlarda Ağırlıklandırılmış		
TOPSIS Sıra	Ticari Bankanın Adı	TOPSIS Puanı	TOPSIS Sıra	Ticari Bankanın Adı	TOPSIS Puanı
1	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	0,99175657	1	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	0,90280085
***2	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	0,93931713	***2	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	0,85634338
3	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	0,88981754	3	Finansbank A.Ş.	0,814115
4	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	0,88400701	4	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	0,80436542
***5	Anadolubank A.Ş.	0,87935766	***5	Anadolubank A.Ş.	0,80243191
6	Akbank T.A.Ş.	0,86527522	6	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	0,79990436
7	Finansbank A.Ş.	0,86526051	7	Akbank T.A.Ş.	0,76193885
8	Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,85087667	8	Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,75990093
***9	Arap Türk Bankası A.Ş.	0,74991377	9	Denizbank A.Ş.	0,71823501
10	Denizbank A.Ş.	0,73556495	10	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	0,71209437
11	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	0,72841333	11	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	0,66541874
12	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	0,71197762	12	Şekerbank T.A.Ş.	0,65935512
13	Şekerbank T.A.Ş.	0,68741654	***13	Arap Türk Bankası A.Ş.	0,6239195
***14	Citibank A.Ş.	0,65392103	***14	Citibank A.Ş.	0,61532484
***15	HSBC Bank A.Ş.	0,60550062	***15	HSBC Bank A.Ş.	0,51362012
16	Alternatifbank A.Ş.	0,51294816	***16	ING Bank A.Ş.	0,501525
***17	ING Bank A.Ş.	0,49200644	17	Alternatifbank A.Ş.	0,49135127
18	Tekstil Bankası A.Ş.	0,47947869	18	Tekstil Bankası A.Ş.	0,43888591
***19	Burgan Bank A.Ş.	0,4458676	***19	Burgan Bank A.Ş.	0,41229917
***20	Turkish Bank A.Ş.	0,42139013	***20	Turkish Bank A.Ş.	0,38762145
***21	Turkland Bank A.Ş.	0,39842383	***21	Turkland Bank A.Ş.	0,3754817
***22	Deutsche Bank A.Ş.	0,31267603	***22	Deutsche Bank A.Ş.	0,29201091
***23	Fibabanka A.Ş.	0,0039519	***23	Fibabanka A.Ş.	0,07797753

Yukarıda görüldüğü üzere eşit oranlarda ağırlıklandırılmış sıralama ile faktör analizi sonuçlarıyla ağırlıklandırılmış sıralama büyük ölçüde benzerlik göstermektedir. Her iki durumda da üst sıralarda yoğunluklu olarak halka açık olan ticari bankalar; alt sıralarda ise yoğunlukla halka açık olmayan ticari bankalar yer almaktadır. Her iki tablo arasındaki korelasyonu tespit etmek için yapılan korelasyon analizinin sonuçları aşağıda görülmektedir. Bu analizin sonucu olarak iki sıralamanın istatistiki olarak %97,6'lık bir benzerlik taşıdığı görülmektedir. Ancak geçmiş yıllardaki verilerde de uygulandığı gibi en doğru sonuçları elde edebilmek adına faktör analizinin sonuçlarından yola çıkarak oluşturulan TOPSIS sıralamasından faydalanılacaktır.

Nonparametric Correlations

[DataSet4]

Correlations

			VAR00001	VAR00002
Spearman's rho	VAR00001	Correlation Coefficient	1,000	,976**
		Sig. (2-tailed)	.	,000
		N	23	23
	VAR00002	Correlation Coefficient	,976**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,000	.
		N	23	23

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Şekil 11 2010 yılı için eşit ağırlıklandırılmış finansal oranlar ile faktör analizi sonuçlarına göre ağırlıklandırılmış finansal oranların TOPSIS skorlarına etkisinin benzerliği

2010 yılındaki sıralamadan yola çıkarak, halka açık olan ve birinci grup olarak adlandırılan bankalar ile, halka açık olmayan ve ikinci grup olarak adlandırılan bankaların finansal performansı arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunup bulunmadığı incelenmiştir. Bunu tespit etmek için uygulanan Mann-Whitney testi aşağıda görülebilecektir.

Mann-Whitney Test

Ranks				
	VAR00002	N	Mean Rank	Sum of Ranks
VAR00001	1,00	12	9,08	109,00
	2,00	11	15,18	167,00
	Total	23		

Test Statistics ^a	
	VAR00001
Mann-Whitney U	31,000
Wilcoxon W	109,000
Z	-2,154
Asymp. Sig. (2-tailed)	,031
Exact Sig. [2*(1-tailed Sig.)]	,032 ^b

a. Grouping Variable: VAR00002

b. Not corrected for ties.

Şekil 12 2010 yılı için halka açık ticari bankalar ile halka açık olmayan ticari bankaların finansal performans karşılaştırması için gerçekleştirilmiş Mann-Whitney testi sonuçları

Yukarıda görüldüğü üzere, 12'si halka açık, 11'i ise halka açık olmayan toplam 23 ticari bankanın finansal performansı incelenmiş ve %96,8'lik bir güven seviyesinde halka açık olan ticari bankaların halka açık olmayanlara göre daha yüksek finansal performans sergilediği sonucuna ulaşılmıştır.

5.2.5 2009 Yılı için Finansal Oranların Faktör Analizi Sonuçlarına Göre Ağırlıklandırılmasıyla Oluşan Performans Sıralaması

2009 yılına ait banka mali tablolarından elde edilen finansal performans göstergelerinden faydalanılarak yapılan faktör analizinin sonucunda, söz konusu yıl

için bankaların aktif getirisinin %62.3, Özkaynak getirisinin %33.4, net faiz marjının ise %4.3 oranında toplam finansal performansa katkı sağladığı görülmektedir.

Total Variance Explained						
Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	1,869	62,306	62,306	1,869	62,306	62,306
2	1,002	33,415	95,721	1,002	33,415	95,721
3	,128	4,279	100,000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Şekil 13 2009 yılı için performans göstergesi finansal oranların toplam finansal performansa etkisini tespit etmek için gerçekleştirilmiş faktör analizi sonuçları

Yukarıda sonuçları görülen faktör analizinden hareketle ağırlık vektörü $W=(0,623; 0,334; 0,043)$ olarak düzenlenmiş ve TOPSIS metodu yinelenmiştir. Bu sonuçlara göre oluşturulmuş TOPSIS skoru aşağıda görülmektedir.

Tablo 11 2009 yılı için finansal performans göstergesi finansal oranların faktör analizi sonuçlarına göre ağırlıklandırılmış TOPSIS skorları ile eşit ağırlıklandırılmasıyla elde edilmiş TOPSIS skorlarının sıralamaları

Faktör Analizi Sonuçlarına Göre Ağırlıklandırılmış			Eşit Oranlarda Ağırlıklandırılmış		
TOPSIS Sıra	Ticari Bankanın Adı	TOPSIS Puanı	TOPSIS Sıra	Ticari Bankanın Adı	TOPSIS Puanı
***1	Deutsche Bank A.Ş.	0,92397942	***1	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	0,74069236
***2	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	0,67924942	***2	Deutsche Bank A.Ş.	0,7352911
***3	Anadolubank A.Ş.	0,67209369	3	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	0,69976911
4	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	0,65585685	***4	Anadolubank A.Ş.	0,68766984
5	Akbank T.A.Ş.	0,64966875	5	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	0,66520472
6	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	0,64896002	6	Denizbank A.Ş.	0,65813835
7	Denizbank A.Ş.	0,60748952	7	Akbank T.A.Ş.	0,64958068
***8	Arap Türk Bankası A.Ş.	0,57478749	8	Finansbank A.Ş.	0,61919181
9	Finansbank A.Ş.	0,56602929	9	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	0,57787851
10	Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,55342835	10	Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,57480596
11	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	0,54898175	11	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	0,56144688
12	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	0,52890112	***12	Arap Türk Bankası A.Ş.	0,54619367
13	Alternatifbank A.Ş.	0,49596573	13	Alternatifbank A.Ş.	0,54510097
***14	HSBC Bank A.Ş.	0,49015852	14	Şekerbank T.A.Ş.	0,54226399
15	Şekerbank T.A.Ş.	0,48812416	***15	HSBC Bank A.Ş.	0,53672017
***16	Citibank A.Ş.	0,46369265	***16	Citibank A.Ş.	0,50278422
17	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	0,45673116	17	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	0,49812921
***18	ING Bank A.Ş.	0,42223492	***18	ING Bank A.Ş.	0,4874615
***19	Burgan Bank A.Ş.	0,33659327	19	Tekstil Bankası A.Ş.	0,37100187
20	Tekstil Bankası A.Ş.	0,32753429	***20	Burgan Bank A.Ş.	0,34912279
***21	Turkland Bank A.Ş.	0,27640815	***21	Turkland Bank A.Ş.	0,32642181
***22	Turkish Bank A.Ş.	0,26388571	***22	Turkish Bank A.Ş.	0,27383796
***23	Fibabanka A.Ş.	0,00747708	***23	Fibabanka A.Ş.	0,08053087

Her iki tablo arasında diğer senelerde olduğu gibi benzerlik bulunmaktadır. Bu iki tablo arasındaki benzerlikleri gözlemleyebilmek adına parametrik olmayan korelasyon tekniği ile benzerlik tespit edilmeye çalışılmaktadır. Buna göre her iki tablo arasında %98.4'lük bir benzerlik ortaya çıkmaktadır.

Nonparametric Correlations

[DataSet5]

Correlations

			VAR00001	VAR00002
Spearman's rho	VAR00001	Correlation Coefficient	1,000	,984**
		Sig. (2-tailed)	.	,000
		N	23	23
	VAR00002	Correlation Coefficient	,984**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,000	.
		N	23	23

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Şekil 14 2009 yılı için eşit ağırlıklandırılmış finansal oranlar ile faktör analizi sonuçlarına göre ağırlıklandırılmış finansal oranların TOPSIS skorlarına etkisinin benzerliği

2009 yılında en yüksek finansal performansı gösteren mevduat bankası 2012 yılında olduğu gibi Deutsche Bank A.Ş olurken ilk üç sıranın tamamı halka açık olmayan bankalardan oluşmaktadır. Diğer yandan en kötü performansı sergileyen ticari banka Fibabanka A.Ş olurken listenin son üç sırasının tamamını halka açık olmayan bankalar oluşturmaktadır.

Ülkemizde faaliyet gösteren ticari bankaların TOPSIS metodu ile oluşturulmuş finansal performans sıralamaları yukarıda gösterilmiştir. Bu sonuçlardan yola çıkarak halka açık bankalar ile halka açık olmayan bankaların sıralamaları geçmiş yılların sonuçlarında uygulandığı gibi Mann Whitney testine tabi tutulmuş ve halka açık olan ticari bankalar ile halka açık olmayan ticari bankaların toplam finansal performansı arasında istatistiki olarak ilişki bulunup bulunmadığı incelenmiştir. 2009 yılı verileri için uygulanan bu testin sonuçları aşağıda görülmektedir.

Mann-Whitney Test

Ranks

	VAR00002	N	Mean Rank	Sum of Ranks
VAR00001	1,00	12	10,75	129,00
	2,00	11	13,36	147,00
	Total	23		

Test Statistics^a

	VAR00001
Mann-Whitney U	51,000
Wilcoxon W	129,000
Z	-,923
Asymp. Sig. (2-tailed)	,356
Exact Sig. [2*(1-tailed Sig.)]	,379 ^b

a. Grouping Variable: VAR00002

b. Not corrected for ties.

Şekil 15 2009 yılı için halka açık ticari bankalar ile halka açık olmayan ticari bankaların finansal performans karşılaştırması için gerçekleştirilmiş Mann-Whitney testi sonuçları

Yukarıdaki Mann-Whitney testi sonuçlarında görüldüğü gibi güvenilirlik seviyesi %62.1 düzeylerinde kalmıştır. %90 güven sınırının altında kalan bu sonuçlardan yola çıkılarak 2009 yılı için halka açık ticari bankalar ile halka açık olmayan ticari bankalar arasında istatistiki anlamda bir farklılık gözlemlenemediği sonucuna ulaşılmıştır.

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ

Literatürde yer alan finansal performans değerlendirme çalışmalarından yola çıkılarak Türkiye’de faaliyet gösteren ticari bankaların halka açık olmasının ya da olmamasının finansal performans bağlamında bir etkisi olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan araştırmanın sonucunda,

2012 ve 2009 yılları için istatistiksel olarak anlamlı bir sonuca ulaşılamamakla birlikte 2013, 2011 ve 2010 yılları için halka açık ticari bankaların halka açık olmayanlara göre istatistiksel olarak oldukça yüksek bir güven seviyesinde daha yüksek finansal performans sergilediği görülmektedir.

Literatürde yer alan performans değerlendirme çalışmalarının tamamına yakınında performans değerlendirmede kullanılan oranlar eşit ölçüde ağırlıklandırılmıştır. Ancak, bu çalışmada yapılan faktör analizinin sonuçlarından hareketle söz konusu

finansal oranların toplam performansa etkisinin eşit olmasının mümkün olmadığı açıkça görülmektedir.

Araştırmanın analiz kısmının ikinci aşamasında yapılan faktör analizi sonuçları incelendiğinde, literatürde ticari bankaların performans göstergesi olarak kullanılan net faiz marjının toplam finansal performansa etkisinin oldukça sınırlı düzeyde kaldığı ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda net faiz marjının ticari bankaların finansal performanslarını analiz etmede ayrıştırıcı bir parametre olma özelliğini yitirdiğini ve bu alandaki arbitrajın bankalar açısından ortadan kalktığını göstermektedir.

Faktör analizinin sonuçlarından hareketle ticari bankaların performans göstergelerinden olan aktif getirisinin 2009-2013 yılları arasında sırasıyla %62.3, %68.1, %65.48, %76, %64.61 olarak ortaya çıkması, bu göstergenin özkaynak getirisinin toplam finansal performansa etkisini geride bıraktığını göstermektedir. Bu anlamda Doğan'ın yaptığı çalışma da doğrulanmış olmaktadır.

Eşit ağırlıkla oluşturulmuş finansal tablolar ile faktör analizi ile oluşturulmuş finansal tablolar arasında sıralama bakımından çok önemli bir fark bulunmayışı, net faiz marjında arbitrajın ortadan kalkma durumuyla birlikte özkaynak getirisinin performansa etkisinin %30'lar düzeyinde kalması ve ayrışmanın yalnızca aktif getirisinden kaynaklanmasından dolayı ortaya çıkmıştır.

KAYNAKÇA

Akhigbe, Aigbe, James E. McNulty, Bradley A. Stevenson.2013. “ How Does Transparency Affect Bank Financial Performance?” *International Review of Financial Analysis*. 29(2013): 24-30

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu.

<https://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kuruluslar/Bankalar/Bankalar.aspx>

(Erişim Tarihi: 17.04.2014)

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Türk Bankacılık Sektörü Genel Görünümü, 2013. 2014/1.

https://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/Raporlar/TBSGG/12779tbs_genel_gorunu_mu_aralik_2013.pdf (Erişim Tarihi: 25.05.2014)

Baumann, Ursel ve Erlend Nier. 2004. “Disclosure, Volatility and Transparency: An Empirical Investigation into the Value of Bank Disclosure”. *Economic Policy Review*: 31- 45.

Bayyurt, Nizamettin. 2013. “Ownership Effect on Bank’s Performance: Multi Criteria Decision Making Approaches on Foreign and Domestic Turkish Banks” *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 99(2013): 919-928.

Beckmann, R. 2007. “Profitability of Western European Banking Systems: Panel Evidence on Structural and Cyclical Determinants” *Deutsche Bundesbank Discussion Paper Series 2: Banking and Financial Studies* 17(2007)

Bonin, John P, Iftekhar Hasan, Paul Wachtel. 2005. “ Bank Performance, Efficiency and Ownership in Transition Countries” *Journal of Banking & Finance* 29(2005):31-53

Borsa Istanbul. Halka Arz ve Borsada İşlem Görme.

http://borsaistanbul.com/data/kilavuzlar/Halka_arz_ve_borsada_islem_gorme.pdf

(Erişim Tarihi: 11.07.2014)

Demireli, Erhan. 2010. “Topsis Çok Kriterli Karar Verme Sistemi: Türkiye’deki Kamu Bankaları Üzerine Bir Uygulama” *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*. 5(1): 101-112.

Diamond, Douglas W. ve Robert E. Verrecchia. 1991. “Disclosure, Liquidity, and the Cost of Capital” *The Journal of Finance*. 46(4): 1325-1359

Doğan Mesut. 2013. “Measuring Bank Performance with Grey Relational Analysis: The Case of Turkey.” *Ege Academic Review* 13(2): 215-225.

Doğan, Mesut. 2013. “ Katılım ve Geleneksel Bankaların Finansal Performanslarının Karşılaştırılması: Türkiye Örneği” *Muhasebe ve Finansman Dergisi*: 175-188

Doğru, Cengiz. 2011. “Karlılığın Belirleyicileri Analizi: Teori ve Orta Ölçekli Bir Banka Uygulaması.” *Maliye Finans Yazıları*. 25(91): 47-75

Graham Hole Research Skills Mann-Whitney Test Handout Version 1.0 (2011),s:1-4
<http://www.sussex.ac.uk/Users/grahamh/RM1web/MannWhitneyHandout%202011.pdf> (Erişim Tarihi: 14.08.2014)

Güneş, Sevcan. 2013. “Finansal Gelişmişlik ve Büyüme Arasındaki Nedensellik Testi: Türkiye Örneği.” *Doğuş Üniversitesi Dergisi*. 14(1) 2013, 73-85

Halkos, George E ve Dimitros S. Salamouris. 2004. “Efficiency Measurement of the Greek Commercial Banks with the use of Financial Ratios: A Data Envelopment Analysis Approach” *Management Accounting Research* 15(2004) 201-224.

Jahanshahloo, G.R, F. Hosseinzadeh Lotfi ve M. Izadikhah. 2006. “Extension of the TOPSIS Method for Decision-Making Problems with Fuzzy Data” *Applied Mathematics and Computation* 181 (2006) 1544-1551

Jaseviciene, Filomena, Bronius Povilaitis ve Simona Vidzbelyte. 2013. “Commercial Banks Performance 2008-2012” *Business, Management and Education* 11(2):, 189-208

Lee, Jeong Y ve Doyeon Kim.2013. “ Bank Performance and its Determinants in Korea” *Japan and the World Economy*.27(2013): 83-94.

Levine, Ross ve Sara Zervos. 1998. “ Stock Markets, Banks, and Economic Growth.” *The American Economic Review*. 88(3):537-558

Neideen, Todd ve Karen Brasel. 2007. “Understanding Statistical Tests” *Journal of Surgical Education*. 64 (2): 93:96

OECD, Pension Markets in Focus 2013. <http://www.oecd.org/daf/fin/private-pensions/PensionMarketsInFocus2013.pdf> (Erişim Tarihi: 04.07.2014)

Pasiouras, Fotios ve Kyriaki Kosmidou. 2007. “Factors Influencing the Profitability of Domestic and Foreign Commercial Banks in th European Union.” *Research in International Business and Finance*. 21(2007): 222-237

Sermaye Piyasası Kurulu. Halka Arz Tebliği.
<http://www.spk.gov.tr/displayfile.aspx?action=displayfile&pageid=73&fn=73.pdf> (Erişim Tarihi: 05.06.2014)

Shah, Syed Q. ve Jan, Rizwan. 2014. “Analysis of Financial Performance of Private Banks in Pakistan” *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 109: 1021-1025

Spearman’s Rank Correlation Coefficient – Excel Guide, Royal Geographical Society <http://www.rgs.org/NR/rdonlyres/4844E3AB-B36D-4B14-8A20-3A3C28FAC087/0/OASpearmanRankExcelGuidePDF.pdf> (Erişim Tarihi: 20.08.2014)

Taşkın, F. Dilvin. 2011. “Türkiye’de Ticari Bankaların Performansını Etkileyen Faktörler” *Ege Akademik Bakış*. 11(2): 289-298.

Teker, Suat, Dilek Teker ve Oya Kent. 2011. “ Measuring Commercial Banks’ Performances in Turkey: A Proposed Model” *Journal of Applied Finance & Banking* 1(3):, 97-112.

TSPAKB, Finansal Piyasalar.

<http://www.tspakb.org.tr/tr/LinkClick.aspx?fileticket=GWCWdoIhaXU%3D&tabid=153&mid=588> (Erişim Tarihi: 03.07.2014)

Tunay, Batu ve A. Murat Silpar. 2006. “ Türk Ticari Bankacılık Sektöründe Karlılığa Dayalı Performans Analizi-I” *Türkiye Bankalar Birliği Araştırma Tebliğleri Serisi* 2006-01

Türkiye Bankalar Birliği, Bankalarımız 2013.

http://www.tbb.org.tr/Content/Upload/istatistikraporlar/ekler/708/Bankalarimiz_2013_TR.pdf (Erişim Tarihi: 11.06.2014)

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Genel Değerlendirme, 2013.

<http://www.tcmb.gov.tr/yeni/evds/yayin/finist/geneldegerlendirme16.pdf> (Erişim Tarihi 10.08.2014)

Whittington, Geoffrey. 1980. “The Profitability and Size of United Kingdom Companies, 1960-1974” *The Journal of Industrial Economics*. 28(4): 335-352